

PROGRAM REGENERACE MĚSTSKÉ PAMÁTKOVÉ ZÓNY

MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

AKTUALIZACE NA OBDOBÍ 2023 - 2027

zpracovaly:
Lenka Dohnalová
Bc. Jana Tůmová
datum: srpen 2022

SCHVALOVACÍ DOLOŽKA

Tento „Program regenerace městské památkové zóny Moravské Budějovice“ - aktualizace 2022 schválilo na svém zasedání usnesením č
Zastupitelstvo města Moravské Budějovice dne 05. 09. 2022 a současně tím potvrdilo statut města, jako nositele tohoto strategického dokumentu.

V Moravských Budějovicích 05. 09. 2022

Město Moravské Budějovice, Ing. Vlastimil Bařínka, starosta města

A. ÚVOD	- 7 -
A. 1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE	- 7 -
A. 2. POSTAVENÍ MĚSTA V SYSTÉMU OSÍDLENÍ	- 8 -
A. 3. SOUČÁSTI PROGRAMU	- 14 -
B. PODROBNÉ CÍLE REGENERACE	- 18 -
B. 1. CHARAKTERISTIKA MĚSTA, ZÁMĚRY JEHO ROZVOJE	- 18 -
B. 2. CHARAKTERISTIKA A ZÁMĚRY ROZVOJE MPZ.....	- 19 -
C. VÝPIS ZE SEZNAMU NEMOVITÝCH KULTURNÍCH PAMÁTEK: celé kú. Moravské Budějovice	- 29 -
C.1. CHARAKTERISTIKA PAMÁTKOVĚ CHRÁNĚNÝCH OBJEKTŮ A VÝZNAMNÝCH BUDOV.....	- 31 -
D. STÁVAJÍCÍ STAV MPZ MORAVSKÉ BUDĚJOVICE	- 58 -
D. 1. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ MPZ MORAVSKÉ BUDĚJOVICE	- 58 -
D. 1. 1. FUNKČNÍ ČLENĚNÍ MPZ MORAVSKÉ BUDĚJOVICE	- 59 -
D. 1. 2. STÁVAJÍCÍ STAV – POZITIVNÍ SKUTEČNOSTI.....	- 59 -
D. 1. 3. STÁVAJÍCÍ STAV – NEGATIVNÍ SKUTEČNOSTI	- 60 -
D. 1. 4. ZÁKLADNÍ CÍLE ROZVOJE MPZ.....	- 61 -
E. PŘEHLED KONKRÉTNÍCH AKCÍ PROGRAMU.....	- 63 -
F. SCÉNÁŘ POSTUPU REGENERACE	- 64 -
F. 1. ČASOVÝ HORIZONT REGENERACE	- 64 -
F. 2. REKAPITULACE FINANČNÍCH NÁKLADŮ.....	- 65 -
G. PRACOVNÍ SKUPINA PRO REGENERACI.....	- 65 -

H. VÝKRES MPZ MORAVSKÉ BUDĚJOVICE	- 66 -
I. ZÁVĚR	- 69 -
EVIDENČNÍ LISTY JEDNOTLIVÝCH AKCÍ	- 70 -

A. ÚVOD

A. 1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Území historického jádra Moravských Budějovic bylo prohlášeno městskou památkovou zónou (dále jen MPZ) Vyhláškou Jihomoravského krajského národního výboru ze dne 20. 11. 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny, č. 1990704.

Po vyhlášení Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón usnesením vlády ČR č. 209 ze dne 25. března 1992 rozhodlo Zastupitelstvo města Moravské Budějovice o připojení se k tomuto programu.

V návaznosti na tyto skutečnosti byl zpracován a dne 26. 9. 1994 schválen městským zastupitelstvem Program regenerace MPZ v Moravských Budějovicích. Program regenerace byl zpracováván na období cca 10 let, a proto bylo nutné provádět jeho aktualizace. Celková aktualizace programu byla provedena v roce 2002 a v roce 2012 byla provedena dílčí aktualizace.

Nová aktualizace v roce 2022 navazuje na předešlé aktualizace. Aktualizaci programu tedy předcházelo zjištění aktuálního stavu území a vyhodnocení realizace jednotlivých akcí programu. Při aktualizaci bylo postupováno podle zásad zpracování městských programů regenerace.

Součástí aktualizace je také změna zásadních podkladů regenerace. V roce 2017 byl schválen Územní plán města Moravské Budějovice, zpracovatel: Ing. arch. Jiří Hašek ČKA 00302, Urbanistické středisko Jihlava, spol. s r.o., datum nabytí účinnosti 28. 3. 2017 ve znění změny č. 1 účinné ode dne 22. 06. 2018, změny č. 2 účinné ode dne 21. 11. 2019 a změny č. 3 účinné ode dne 02. 07. 2020.

Dále byl vydán Plán ochrany městské památkové zóny Moravské Budějovice (Ing. arch. K. Kuča, 2018), účinný od 07. 08. 2018.

Důležitou změnou v území MPZ je realizace obchvatu silnice I/38 jihozápadním obchvatem města, která umožňuje nové využití území MPZ.

A. 2. POSTAVENÍ MĚSTA V SYSTÉMU OSÍDLENÍ

Město Moravské Budějovice je přirozenou branou do Podyjí, jedné z nejkrásnějších turistických oblastí České republiky. Rozprostírá se v malebné, mírně zvlněné krajině jihozápadní Moravy, na okraji Českomoravské vrchoviny, a je důležitým hospodářským i kulturním střediskem jihozápadní Moravy. Protéká jím říčka Rokytka. Nadmořská výška dosahuje 466 m. Město s cca 6,5 tis. obyvateli leží mezi Jihlavou a Znojmem, na bývalé císařské silnici spojující Vídeň s Prahou. Prochází jím železniční trať ČD Jihlava – Okříšky – Znojmo. K Moravským Budějovicím náleží ještě místní části Jackov, Lažínky, Vesce a Vranín.

V písemných pramenech jsou zmíněny poprvé v roce 1231 v listině papeže Řehoře IX., kde oznamuje, že bere pod svoji ochranu vdovu po Přemyslu Otakarovi I. i s jejími věnnými statky. Její jméno bylo Konstancie Uherská. Městečko tehdy leželo na tzv. Haberské stezce. Pravděpodobně ve městě existoval i opevněný hrad, ke konci 13. století byly Moravské Budějovice povýšeny na město a také došlo k založení tržiště v prostorách dnešního centrálního náměstí. Roku 1498 král Vladislav Jagelonský potvrdil městu dosavadní privilegia a dal mu znak a pečeť. V Moravských Budějovicích se vystřídala řada majitelů, k nimž patřili páni z Lichtenburka, Brtničtí z Valdštejna, Schaumburkové a Wallisové.

Znak: Ve zlatém štítu stříbrná kvádrová hradba s cimbuřím a černě prolomenou bránou, v níž je zlatá vytažená padací mříž a po stranách otevřená zlatá vrata s černým kováním. Nad hradbou se zvedají dvě stříbrné kulaté kvádrové věže s cimbuřím, každá s jedním černě prolomeným oknem. Nad bránou je zlatý štít se dvěma černými zkříženými ostrvemi, o něž se levou rukou opírá zbrojnoš v brnění, držící v pravé zvednuté ruce tasený meč,.

Prapor: List tvoří tři svislé pruhy: bílý, žlutý a bílý v poměru 1:2:1. Ve žlutém pruhu dvě černé zkřížené ostrve o šesti sucích, jejichž šířka se rovná jedné dvanáctině šířky listu. Poměr šířky listu je 2:3.

Pamětihodností je především barokně klasicistní zámek z pozdního 17. století, který nechal vystavět hrabě Rudolf Jindřich Schaumburk z radnice a čtyř měšťanských domů. Interiéry a dispozice zámku jsou převážně renesančního a barokního původu. Muzeum Vysočiny Třebíč, pobočka Muzeum řemesel Moravské Budějovice, zde vybudovalo expozice zachycující historii města, samotného zámku a prezentaci městských řemesel a živností na jihozápadní Moravě.

V letech 2020-2022 proběhla modernizace expozic. V zámeckých konírnách jsou pořádány nejrůznější výstavy a koncerty.

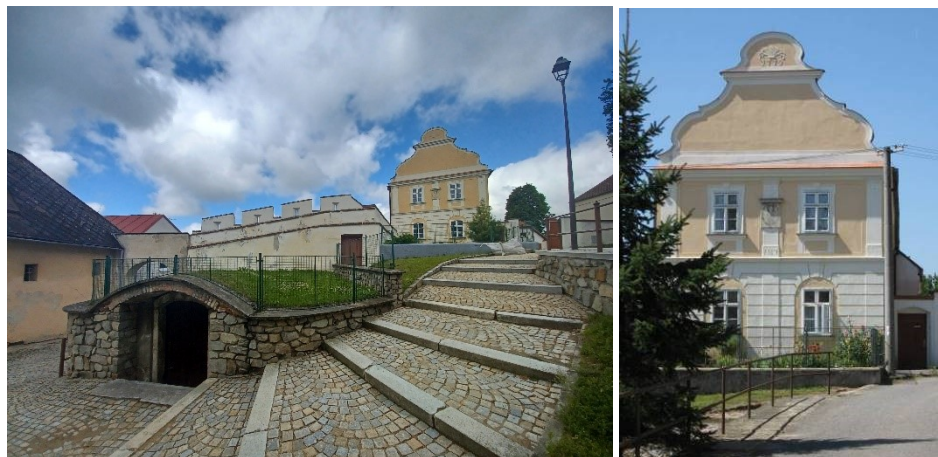
Významným prvkem městské historické zástavby jsou i bývalé masné krámy, nyní součást muzea – expozice řemesel venkovského charakteru. Pozoruhodný objekt je podkovovitého půdorysu s půlkruhovitě zaklenutým vjezdem.

Dominantou, vytvářející charakteristické panorama města, je farní kostel sv. Jiljí, trojdílný basilikální chrám s presbytářem. Původně románský kostel z 1. poloviny 13. století, z období gotiky pochází přístavba kněžiště. Oltářní obraz sv. Jiljí namaloval vídeňský malíř Ignác Dullinger. V období baroka byla přistavěna boční kaple a 50 m vysoká věž, která byla vystavěna na severní straně kostela roku 1714. Dochovaly se v ní dva zvony – první z roku 1532 o váze 300 kg a druhý z roku 1535 o váze 1 700 kg. Věž kostela je po rekonstrukci schodiště přístupná veřejnosti a z ochozu věže je vyhlídka na město a okolí.

Západně od kostela stojí na terase městského opevnění rozsáhlá budova fary z roku 1779, která vznikla na místě zeměpanského dvorce. Na průčelí štítu je umístěna pamětní deska, připomínající působení spisovatele P. Václava Kosmáka v Moravských Budějovicích. Součástí farního areálu jsou i zbytky městského opevnění, které tvoří části hradeb, okrouhlá bašta a městská brána „pod farou“.

Na jihozápadním okraji náměstí je situován dvoupodlažní objekt městské spořitelny s hodnotnými detaily. Budova byla vystavěná v letech 1925 - 1927 podle projektu architekta Vlastislava Hofmana a je krásnou ukázkou českého kubismu.

K dalším památkám mimo území MPZ Moravské Budějovice se řadí kaple sv. Anny, kaple sv. Jana Nepomuckého, několik měšťanských domů a řada drobných objektů (kapličky, křížky, boží muka).

Moravské Budějovice jsou místem rekreace i sportovního vyžití pro široké okolí. Areál koupaliště nabízí tři bazény, tobogán dlouhý 50 m, a veškeré sportovní vybavení pro minigolf, plážový volejbal, kuželky, stolní tenis a další. Využití nachází rovněž krytý zimní stadion, tenisový areál, fotbalové hřiště a bowling. Z hlediska turistiky a cestovního ruchu je tato oblast velmi zajímavá. Město láká návštěvníky zejména výhodnou polohou pro další výlety, čistotou ovzduší a celkově dobrým životním prostředím. Stravovací a ubytovací služby nabízí řada zařízení.

A. 3. SOUČÁSTI PROGRAMU

Nedílnou součástí programu jsou níže uvedené dokumenty, které jsou nezbytným předpokladem koncepčního přístupu k regeneraci.

A. 3. 1. ÚZEMNÍ PLÁN MĚSTA MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

Územní plán města Moravské Budějovice byl schválen v zastupitelstvu města dne 06. 03. 2017. Opatření obecné povahy nabylo účinnosti dne 28. 03. 2017.

Změna č. 1 územního plánu města Moravské Budějovice byla vydána opatřením obecné povahy, které nabylo účinnosti dne 22. 06. 2018. Změna č. 2 územního plánu města Moravské Budějovice nabyla účinnosti dne 21. 11. 2019. Změna č. 3 územního plánu města Moravské Budějovice nabyla účinnosti dne 02. 07. 2020. Změna č. 4 územního plánu města Moravské Budějovice je rozpracovaná, je schváleno zadání změny územního plánu (předpokládané schválení je koncem roku 2022).

Základní opatření pro ochranu historické urbanistické struktury stanoví závazná část Územního plánu města Moravské Budějovice:

- Bude respektován historický půdorys zastavění a urbanistická struktura daná historickým vývojem města Moravské Budějovice i jeho místních částí s důrazem začlenění nové zástavby do krajiny, respektováním dálkových pohledů na město a respektováním obrazu města a krajiny.
- Budou chráněny stávající hodnoty urbanistické kompozice, nemovité kulturní památky, památky místního významu (kapličky, kříže boží muka apod.).
- Respektovat cenné architektonické a urbanistické znaky sídel a doplňovat je hmotově a tvarově vhodnými stavbami.
- Nová zástavba v celém území města musí respektovat měřítko prostoru.
- Při přestavbách a zástavbách proluk v celém území města respektovat charakter současné okolní zástavby.
- Nová zástavba v místních částech bude respektovat venkovský charakter zástavby v sídlech a bude vhodně začleněna do stávajícího urbanistického prostoru sídel.

- V zastavěném území a rozvojových plochách v celém území města nesmí být umístěny stavby, které by svým architektonickým ztvárněním, objemovými parametry, vzhledem, účinky provozu a použitými materiály znehodnotily uvedené architektonické a urbanistické hodnoty.
- Změny v území musí respektovat stavební dominanty města.
- Respektovat urbanistickou strukturu a historický půdorys památkové zóny v Moravských Budějovicích a návěsních prostor všech místních částí.
- Území městské památkové zóny bude rozvíjeno postupnou regenerací území. Ve výhledu bude v tomto území realizována pouze rehabilitační přestavba a zástavba proluk podle podmínek ochrany městské památkové zóny.
- V městské památkové zóně je nutné:
 - Respektovat historickou komunikační osnovu a respektovat základní parcelaci a umístění a orientaci staveb tak, aby byl zachován charakter městské památkové zóny.
 - Respektovat měřítko stávající zástavby.
 - Při přestavbách v území maximálně respektovat vnější současné hmoty objektů.

Podmínky ochrany historických a kulturních hodnot:

- Respektovat a chránit území s archeologickými nálezy.
- Respektovat a chránit nemovité kulturní památky.
- Respektovat městskou památkovou zónu včetně jejího ochranného pásma.
- V řešeném území se nacházejí drobné stavby a objekty, které nejsou evidovány jako kulturní památky, ale mají svůj kulturní, historický a urbanistický význam, tzv. památky místního významu (např. kapličky, kříže, kameny). Tyto objekty je nutno zachovat a respektovat. Z pohledu památkové péče je nevhodné s nimi jakkoliv manipulovat, přemísťovat je nebo je jakkoliv upravovat či doplňovat. V okolí těchto staveb nepřipustit výstavbu a záměry, které by mohli nepříznivě ovlivnit jejich vzhled, prostředí a estetické působení místních památek.
- Respektovat a chránit pietní místa v řešeném území včetně bezprostředního okolí, přístupových cest a exponovaných pohledů.

A. 3. 2. PLÁN OCHRANY PAMÁTKOVÉ ZÓNY MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

Aktuálně nejkomplexnějším podkladem pro ochranu památek a regeneraci MPZ je Plán ochrany památkové zóny Moravské Budějovice (Ing. arch. Karel Kuča, 2018). Plán ochrany je zpracován na základě zákona č. 20/1987, o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Plán ochrany památkové zóny Moravské Budějovice nabyt účinnosti 07. 08. 2018.

Plán ochrany je zpracován pro celé území MPZ v Moravských Budějovicích, která byla vyhlášena nepublikovanou vyhláškou Jihomoravského krajského národního výboru ze dne 20. 11. 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny, zapsaná od roku 1990 v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejstříkovým číslem 2093.

Plán ochrany má část textovou tabulkovou a grafickou a obsahuje zejména:

- aktuální výčet a vymezení kulturních památek a architektonicky cenných staveb v MPZ,
- podmínky vyžádání stanoviska státní památkové péče u objektů v MPZ,
- stanovení způsobu zabezpečení ochrany kulturních hodnot v MPZ,
- obecné zásady a konkrétní opatření pro potlačení rušivých zásahů do historické urbanistické struktury,
- konkrétní opatření na ochranu kulturních památek architektonicky cenných staveb.

Dále obsahuje doporučení na doplnění kompaktnosti urbanistických bloků, zástavbu proluk a doporučení řešení rušivých staveb v MPZ. V aktualizaci programu regenerace byla tato opatření zohledněna.

A. 3. 3. URBANISTICKÁ STUDIE REGENERACE MPZ MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

Urbanistická studie zpracovaná v lednu 1994 řeší využití území MPZ a severně navazující území. Součástí studie je návrh řešení fasád na obou náměstích.

A. 3. 4. PODKLADY STRATEGICKÉHO PLÁNOVÁNÍ VZTAHUJÍCÍ SE K ŘEŠENÉMU ÚZEMÍ MPZ

Strategický plán rozvoje města Moravské Budějovice (2022 – 2027) – zpracovala MAS Rokytná, o.p.s.

B. PODROBNÉ CÍLE REGENERACE

B. 1. CHARAKTERISTIKA MĚSTA, ZÁMĚRY JEHO ROZVOJE

Moravské Budějovice jsou druhým největším městem okresu Třebíč, přirozeným centrem jižní části tohoto okresu a významným městem Kraje Vysočina. Význam města je dán jeho historií, dochovanými kulturními hodnotami města, výhodnou polohou na silnici I/38 (Vídeň - Znojmo - Praha), i blízkostí rekreační oblasti Podvyjčí a rekreační oblasti Rokytná.

Moravské Budějovice jsou zdrojem pracovních příležitostí pro okolní obce (spádové území města je cca 12 000 obyvatel), plní funkci bydlení, ve městě je umístěna vyšší občanská vybavenost pro spádové území. Město má výhodnou polohu z hlediska dopravního napojení (jak pro silniční, tak železniční dopravu) a z hlediska napojení na vyšší technickou infrastrukturu.

Záměry rozvoje města jsou obsaženy v územním plánu města a jeho změnách (Územní plán Moravské Budějovice 2017). V územním plánu jsou vymezeny značné rozvojové plochy pro rozvoj obytného i výrobního území města. Bytová výstavba bude rozvíjena převážně směrem severním a jihovýchodním. Výrobní území bude rozvíjeno směrem západním. Občanská vybavenost je rozvíjena v prostoru Heřmanských kopců a podél silnic na Jaroměřice a na Znojmo. Je počítáno rovněž s rozvojem rekreačního území města, zejména podél Rokytky.

Rozvojové záměry města a posílení spádovosti města vyvolají větší tlak na centrum města a také historické jádro města (MPZ), kde je situována většina občanské vybavenosti města (obchodní vybavenost, služby, veřejná vybavenost, administrativa, státní správa, aj.).

Ochrana MPZ a požadavek na nové plochy celoměstské občanské vybavenosti vyvolávají tlak na území v těsné návaznosti na MPZ (v ochranném pásmu MPZ), kde je v současnosti umísťována nová občanská vybavenost, ať již na nových plochách, nebo na plochách přestaveb (supermarkety, zimní stadion, aj.). Toto území, související s MPZ a zásadně ovlivňující MPZ z hlediska její ochrany a obsluhy, by mělo být koncepčně řešeno v podrobnosti větší než řeší územní plán města.

B. 2. CHARAKTERISTIKA A ZÁMĚRY ROZVOJE MPZ

B. 2. 1. VÝVOJ MĚSTA, URBANISTICKÉ A PAMÁTKOVÉ HODNOTY

Moravské Budějovice leží ve zvlněné bezlesé krajině Jevišovické pahorkatiny, na okraji Jaroměřické kotliny, táhnoucí se odtud směrem k Jaroměřicím nad Rokytnou a Třebíčí. Město se rozkládá na poměrně vysoké vyvýšenině nad ohybem řeky Rokytky (dříve zvané Jaroměřice, Jarmeritza; na starších mapách nesprávně Rokytná), které je součástí vyvýšeného pásma, táhnoucího se od Jackova k Blatnici, dosahujícího výšky 450–479 m n. m. a tvořícího současně rozvodí Rokytky a Jevišovky s Nedvekou. Rokytka, pramenící u Domamili, vytváří u Moravských Budějovic velký oblouk a pokračuje kolem Heřmanického kopce (469,8 m n. m.) k severovýchodu a v Jaroměřicích se vlévá do Rokytné (pravobřežní přítok Jihlavy v Ivančicích).

Počátek osídlení Moravských Budějovic, tedy „vsi lidí Budějových“, lze předpokládat nejpozději ve 12. století, jak to dosvědčují i archeologické nálezy. Budějovice ležely na významné Haberské stezce, spojující prokazatelně od 12. století, ale nepochybně již dříve, moravské Znojensko s českým středním Polabím a Prahou. Stezka přicházela do prostoru Budějovic od jihu až jihovýchodu (od Znojma přes Blížkovice a Častohostice) a pokračovala k severoseverozápadu, obcházejíc lesostepní krajinou okraj pomezního hvozdu, který byl tehdy přibližně vymezen linií Štěpkov – Martínkov – Římov – Heraldice. U Zašovic vstupovala do pomezního hvozdu a směřovala původně na Luka nad Jihlavou a Polnou, později na Brtnici a Jihlavu a na české straně vycházela v Habrech. Zde byla také česká celnice, zatímco moravskou lze předpokládat právě v Moravských Budějovicích, kde cesta překonávala řeku Rokytku.

Moravské Budějovice se nejpozději na počátku 13. století vyvinuly v přirozené středisko okolní oblasti. V roce 1231 se uvádí budějovická provincie, která byla vdovským údělem královny Konstancie a spolu s provincií přibyslavickou tvořila součást bitovského obvodu. Roku 1235 se připomíná budějovický farní kostel (sv. Jiljí), jehož farář byl nadřízený okolním farářům a zajišťoval zřejmě i některé další správní funkce v rámci provincie, která zahrnovala oblast o poloměru přibližně 8–12 km. Kostel zřejmě stál v areálu zeměpanského dvorce, jehož zbytky byly zjištěny na dvoře nynějšího zámku. Ve 30.- 40. letech 13. století zasáhla i Moravskobudějovicko vlna německé kolonizace z Podunají. Starší trhové sídliště se změnilo na městečko. Zřejmě již od roku 1307 ovládli zeměpanské Budějovice Lichtenburkové, kteří získali lénem Bitovsko (od roku 1498 jej vlastnili dědičně). Nejpozději ve 14. století nahradil zeměpanský

dvorec gotický hrad. Vývoj k plně institucionalizovanému městu ve 14. století nepokračoval, Budějovice zůstaly městečkem s centrem místního trhu a plnohodnotným poddanským městem se staly až někdy ve 2. čtvrtině 16. století.

Moravské Budějovice představují ze sídelně historického a půdorysného hlediska neobyčejně složitý a zajímavý celek, který se zformoval převážně v období 13.–15. století. Posloupnost a datování vývoje není ovšem zdaleka jasné. Klíčovým bodem předlokačního osídlení byla nepochybně vyvýšenina nad řekou v místě fary a předchůdce nynějšího kostela sv. Jiljí, který zde byl postaven někdy před rokem 1231. Zde lze též předpokládat situování zeměpanského dvorce a později hradu, což potvrzuje i nález masivního středověkého zdiva na dvoře nynějšího zámku. Při výzkumu v letech 1987–90 zde byla zjištěna i keramika z 1. poloviny 13. století a stopy některých výrobních činností.

Brod přes Rokytku ležel s největší pravděpodobností jihozápadně pod touto nevýraznou ostrožnou. Svědčí pro to nepřímo i poloha špitálu, založeného zde u mostu krátce před rokem 1406, a rovněž fakt, že levobřežní sídliště, zvané později Malá či Dolní Víška, lze archeologicky doložit již ve 13. století. Pokud jde o polohu předlokačních Budějovic, lze předpokládat, že se rozvíjely v nevýrazné klesající úžlabině jižně pod kostelem, tedy v pozdější Horní či Německé Víšce. Leží pod nynějším městem, takže pojmenování „horní“ má smysl jen ve vztahu k Dolní Víšce. Ještě na mapě stabilního katastru (1824) je dobře patrná radiální síť cest, které se sem sbíhají. Zvláště výrazná je i přímá cesta od jihovýchodu, směřující k přechodu přes Rokytku a křížící severní okraj slepé ulicovky Dolní Víšky. Půdorysná struktura Horní Víšky se jistě zformovala až později, ale těžiště osídlení zde snad lze skutečně předpokládat, třebaže pro to zatím chybějí archeologické doklady. Znamenalo by to, že Haberská cesta nevedla přes prostor nynějšího města a nebyla tedy v bezprostředním kontaktu se zeměpanským okrskem s kostelem, ale probíhala – pod jeho ochranou – pod ním. Situování těžiště předlokačních Budějovic do prostoru obou Víšek může potvrzovat i doklad z roku 1235, zmiňující „ves Budějovice u vody“.

Novou etapu formování budějovické aglomerace představovala lokace městečka za účasti německých kolonistů někdy ve 30.–40. letech 13. století, jejímž projevem se stala výstavba pozdně románského karneru (kaple sv. Michala) u tehdy ještě románského farního kostela sv. Jiljí. Nové městečko bylo lokováno ve vyvýšené poloze nad Horní Víškou, východně od kostela, kde vzniklo protáhlé ulicové tržiště (Horní náměstí, později Husovo, dnes Čs. armády). To ovšem předpokládalo přeložení trasy Haberské cesty do této nové polohy. Cesta nyní procházela Horním náměstím a „narážela“ na areál dvorce (hrad) a kostela, před nímž se pravouhle lomila dolů k jihu a dále ke starému přechodu před Rokytku. Nejzazší dobou vzniku Horního náměstí jsou 50. léta 13. století.

V blíže neznámé době následovala druhá etapa lokace, při níž bylo severně od kostela vyměřeno velké, nepravidelně obdélné Dolní náměstí (později Havlíčkovy, dnes Míru). Mohlo se tak stát již kolem poloviny 13. století, ale někteří autoři nevyklučují ani dobu výrazně mladší, snad až 2. polovinu 14. století (bezpečně před rokem 1398). Kolem roku 1300 byla zahájena stavba nového gotického presbytáře farního kostela sv. Jiljí, což snad mohlo mít s touto

druhou etapou lokace souvislost. Nejpravděpodobnější dobou je proto 2. polovina 13. století, tedy období, kdy byly Moravské Budějovice ještě v přímé zeměpanské správě (do roku 1307). Moravské Budějovice tak získaly půdorysnou podobu v podobě dvou kolmo napojených náměstí. Město bylo zřejmě ve 14. století obeháno dřevohliněným opevněním s příkopy a třemi branami. Vznik Dolního náměstí znamenal také další přeložení trasy Haberské cesty, která jím nyní procházela a Rokytka přecházela severně pod ním, v Podolí. Tudy procházela i cesta podél Rokytky směrem k Jaroměřicím nad Rokytinou.

Ve 14. století již Moravské Budějovice představovaly urbanisticky velmi členitou aglomeraci. Kromě vlastního města existovala starší Dolní (Malá) Víška za řekou, vybavená před rokem 1406 špitálem u mostu. Její součástí byl roku 1417 i tzv. Neunstift, který starší literatura omylem považovala za klášter, mladší za zmíněný špitál. Mohlo však jít též o novou část Dolní Víšky, zvanou analogicky jako v jiných moravských městech Nové Sady či Novosady (Neunstift). Snad to byly domy podél cesty od mostu. Samotný doklad z roku 1417 bezpečné určení neumožňuje (uvádí se zde dům Jana Bohušicara „na posvátném, v pátém domě počítajíc, kterýž leží od rohu proti kostelu u Neunstiftu“). V roce 1417 se také poprvé výslovně uvádí Německá (Horní) Víška, která snad již ve 14. století získala stabilizovaný půdorys s velkou nepravidelnou návší, do níž se sbíhala řada cest. Souvislý obvod tohoto sídliště nevyklučuje existenci nějakého lehčího ohrazení. Ves byla zřejmě německým řemeslnickým předměstím. Její hlavní urbanistický rozvoj však spadá až do 18.–19. století, neboť ještě roku 1671 stálo v obou Víškách celkem jen 28 domů. Roku 1417 se uvádí i ves Heřmanice, tvořená řádkou usedlostí podél Rokytky a cesty do Lukova, severovýchodně za městem (Kozinova ulice). Podolí, tvořené později zástavbou podél cesty z Dolního náměstí k severnímu mostu a zejména podél cesty do Jaroměřic nad Rokytinou (Palackého ulice), se sice jako ves uvádí až roku 1498, ale jeho původ byl asi rovněž starší. Všechny tyto vsi se později staly předměstími a ve 20. století s městem zcela splynuly. Obdobné aglomerační seskupení charakterizovalo též Jaroměřice nad Rokytinou a Jemnici, ale četností a rozlohou představovala moravskobudějovická aglomerace nejrozvinutější celek, který dokládá dynamiku rozvoje města ve 14. a 15. století, třebaže je to poněkud v rozporu s obecným míněním o retardaci města za Lichtenburků (1307–1522).

Za husitských válek zůstaly Moravské Budějovice protihusitské a husitům se ubránily. Období válek však město jistě negativně poznamenalo, podobně jako pozdější války česko-uherské. Od konce 15. století lze pak datovat obnovený rozvoj města, jehož atraktivitu prozrazuje i usazování drobné šlechty. Od roku 1498 bylo sice město definitivně poddanským, ale zvláště od roku 1522, kdy je získali Valdštejnové, se těšilo značné podpoře vrchnosti. Moravské Budějovice byly totiž jediným městem na území několika valdštejnských panství v okolí a Valdštejnové cílevědomě posilovali jejich roli řemeslnického a tržního střediska. Zdeněk Brtnický z Valdštejna (1544–61) umožnil městu vybudovat si obecní rybník Šerkraut, po jeho smrti vdova povolila další rybník Hrachovec. Dokladem úrovně městské výstavby již na konci 15. století je pozdně gotická stará lékárna čp. 32 na Dolním náměstí. Výrazným předělem ve stavebním vývoji města byl velký požár v roce 1532, který zničil též hrad v sousedství kostela a inicioval další pozdně gotické a později i renesanční přestavby domů. Protože vrchnost ve městě nesídlila, nebylo zde panské sídlo obnoveno. V podstatě na jeho místě vyrostla na styku obou náměstí severně od kostela radnice

a měšťanské domy, z nichž jeden se za Hynka Brtnického z Valdštejna (+1592) stal panským. Požár byl impulsem nejen k pozdně gotické a později renesanční přestavbě města, ale zřejmě též k vybudování či zesílení městského opevnění, tvořeného již zděnými hradbami. Ve 2. polovině 16. století byl založen i vrchnostenský ovčín severozápadně pod Dolním náměstím. Roku 1587 se v Moravských Budějovicích včetně Podolí (ale bez obou Vísek a Heřmanic) uvádí 168 domů. Až do vypovězení v roce 1562 existovala ve městě i v předměstí početná židovská obec, doložená od poslední čtvrtiny 14. století.

Z rozsáhlé renesanční stavební činnosti v Moravských Budějovicích se dodnes dochovaly jen dispozice a architektonické prvky některých domů. Ve 2. polovině 60. let 20. století byl bezohledně zbořen nejcennější renesanční přízemní dům U zlaté měřice čp. 56 na Horním náměstí, jehož průčelí vrcholilo trojdílným atikovým štítem s benátským obloučkovým motivem, zřejmě z 2. čtvrtiny 16. století. Byl přístupný portálem v ose do průjezdu, částečně klenutého křížovými hřebínkovými klenbami, částečně valeně. Na západním nároží Horního náměstí do Purcnerovy ulice se zachoval renesanční dům s regotizovaným arkýřem na krakorcích a vysokou atikou s cimbuřím. Dům čp. 66 v Purcnerově ulici naproti masným krámům má atikové patro s rozvilinovou a psaníčkovou sgrafitovou výzdobou, restaurovanou roku 1941, kdy byla odstraněna poškozená fasáda z roku 1782.

Rozvoj řemeslné výroby, podpořený velkým privilegiem Hynka Brtnického z Valdštejna z roku 1588, byl spojen i s příchodem německých řemeslníků. Němci měli výrazný podíl již na středověkém formování města. Jejich příliv zesílil již v 1. polovině 16. století a zvláště později. V poslední třetině 16. století je doloženo 60 nových německých jmen, z nichž 19 představovalo soukeníky. Němci sem přicházeli z Rakous, německých zemí, Slezska, Čech a Moravy. V letech 1600–20 se podíleli na více než třetině všech koupí a prodejů domů. Město se však neponěmčovalo, neboť počet Němců nikdy nepřevýšil pětinu obyvatel a obecně docházelo k jejich rychlé asimilaci. Žilo zde i několik Italů (stavitel Anton Vlach, potom v letech 1602–03 Honz Vlach).

Třicetiletá válka znamenala pro strategicky položené město těžké škody, a to jednak přímé (zvláště od Švédů v roce 1643), jednak hospodářské. Roku 1648 začala vláda Rudolfa Jindřicha ze Schaumburgu, který bezohledně potlačoval hospodářskou aktivitu města na úkor panského velkostatku a neuznával ani městská privilegia. Spory města se Schaumburgy byly uzavřeny až roku 1695. Rudolf Jindřich byl také prvním šlechtickým držitelem, který se usídlil přímo ve městě. K dosavadním panským a šlechtickým domům severně od kostela získal (zčásti násilně) i další domy a radnici a v letech 1666–72 je zcela přestavěl na poměrně honosný zámek, který tak ovládl těžiště celého města a stal se dominantním prvkem při pohledech z obou náměstí. Nová radnice byla městu určena v jednom z domů na Horním náměstí. Při zámku byla zřízena nevelká zahrada. Velká ozdobná zámecká zahrada západně pod zámek, po obou stranách Rokytky severně od špitálu, byla založena snad až počátkem 19. století.

O rozsahu a stavu města i celé aglomerace výmluvně vypovídají lánové rejstříky z roku 1671. Město s předměstím Podolím tvořilo 174 domů (80 ve městě, 94 na předměstí), tedy v podstatě stejně jako roku 1587, ovšem plných 65 domů bylo pustých, a to převážně na předměstí. Obě Vísky vykazovaly dohromady

jen 28 domů, z nichž byla přibližně třetina pustých, Heřmanice 23 domů (necelá polovina pustá). Celá aglomerace zahrnovala 222 domů, z nichž bylo 38 % pustých.

Město, počátkem 18. století chudé a nevýrazné, výrazně stagnovalo. Teprve stavba nové silnice z Vídně a Znojma do Prahy, zahájená roku 1739, znamenala určitý obrat. V prvních dvou desetiletích získalo město novou dominantu celkovou přestavbou farního kostela, zbarokizován byl i špitální kostel a roku 1713 dala Terezie Polyxena ze Schaumburgu postavit při znojenské cestě za Horním náměstím hřbitovní kapli sv. Jana Nepomuckého. Hřbitov u farního kostela byl však uzavřen až roku 1784.

Aglomerace v 17. a 18. století rostla spíše nevýrazně. Největší nárůst počtu domů lze zaznamenat v Německé (Horní) Vísce, jejíž prostorná návěs byla do čtvrtiny 19. století prostorově zcela potlačena parazitní domkářskou výstavbou, která byla v jistém smyslu důsledkem uzavřeného obvodu tohoto předměstí. Zahušťovala a zčásti rozšiřovala se i zástavba jiných částí intravilánu aglomerace, který byl již s výjimkou Heřmanic zcela souvislý. Mezi lety 1671 a 1771 se počet domů v celé aglomeraci zvýšil jen o 45, mezi lety 1771 a 1834 o dalších 68, takže od třicetileté války se rozrostla přibližně o polovinu. Již před rokem 1824 byly zbořeny jak všechny tři městské brány, tak velká část hradeb.

Novodobý růst města začal již ve 2. třetině 19. století, roku 1871 jej výrazně zrychlilo napojení města na železnici z Vídně do Prahy a vyvrcholil ve 20. a 30. letech 20. století. Trať byla vedena velkým obloukem kolem západní strany aglomerace, nedaleko od konce Dolní Vísky a Heřmanic, nádraží bylo situováno v přímém prodloužení ulice z Dolního náměstí k severu. Železnice tak vytvořila urbanistickou bariéru, bránící rozšiřování města západním směrem. Nejvýraznější novými dominantami se staly roku 1888 dokončená měšťanská škola čp. 11, kvůli níž byl proražen severozápadní kout Dolního náměstí, a roku 1893 postavený novorenesanční Národní dům čp. 62 východně naproti kostelu. Novodobá výstavba se pak až do 2. světové války soustřeďovala na území k trati, zejména mezi nádraží a Heřmanice a zčásti i podél ulice při trati mezi Dolní Vískou a jihlavskou silnicí, kde směrem k řece vznikl ve 30. letech i sportovní stadión. Těžiště rozvoje však bylo na vyvýšených plochách jižně od Horní Vísky a východně od města, kde byla – částečně ve vazbě na polní cesty, částečně nově na pravoúhlém základě – vyměřena nová uliční síť, kolem níž se rozvíjela jak přízemní řadová, tak vilková zástavba. Také rozšířený intravilán charakterizoval kompaktní obvod. Teprve ve 30. letech vznikaly mimo souvislý intravilán domky směrem k novému hřbitovu jihovýchodně za městem a severozápadně za městem se mezi jihlavskou silnicí a velkou cihelnou začala rozvíjet izolovaná čtvrť rodinných domků. V Pražské ulici vznikl v letech 1938–39 funkcionalistický Salačův rodinný dům (arch. Karel Fišer). Od konce 19. století až do 30. let byla postavena také řada veřejných budov, zejména škol. Z půdorysných změn lze uvést zejména proměnu „záhumenního“ vidlicového prostranství východně od Dolního náměstí a jižně od Podolí v nově regulované náměstí Svobody, které sice výstavbou velkých budov získalo rovněž vidlicovitý tvar, nikoli však již ve směru západ – východ, ale sever – jih, tedy ve směru zaniklého hradebního okruhu. Východnější část původní vidlice byla naopak zregulována v širokou Březinovu ulici. Další nový prostor, vymezený školními

budovami, se zformoval při západním okraji historického jádra (Tovačovského sady). Ve 30. letech 20. století se kvůli hospodářské krizi rozvinuly četné veřejné práce: regulace Rokytné, nový most, dláždění ulic, nové silnice. Průmysl se ve městě až do poloviny 20. století příliš nerozvinul. Větší továrny vyrostly jen u nádraží, severně od Heřmanic, jihozápadně za městem (lihovar). Přímo ve městě vznikla jen strojírna naproti starému hřbitovu při jižní straně znojemské (Tyršovy) silnice.

V závěru 2. světové války bylo město poměrně citelně zasaženo leteckým bombardováním, naštěstí však nikde nedošlo k výraznějšímu narušení půdorysné a hmotové struktury. Již během dvouletky (1946–47) bylo postaveno 9 nových obytných domů a byly zahlazeny válečné škody na zástavbě i komunikacích. V 50.–70. letech 20. století se město příliš nerozvíjelo a docházelo spíše k přestavbám, bohužel však i k demolicím některých hodnotných domů a k modernizacím. V Horní Víscé zanikly dva menší bloky uvnitř původní návsi a rovněž nejzápadnější vestavěný blok byl výrazně redukován. Podél Husovy ulice na někdejších jižních humnech Horní Vísky byl postaven dlouhý a vysoký bytový dům čp. 1084, negativně rozrušující širší okolí. Výraznější rozvoj výstavby nastal v 70.–80. letech 20. století. Na severovýchodním i jihovýchodním okraji města se rozvinula sídlištní výstavba, pokračovala i rodinná výstavba. Plošný nárůst území s obytnou funkcí nebyl příliš velký; kromě zmíněných poloh šlo zejména o rozšíření čtvrti mezi jihlavskou silnicí a cihelnou, na jejímž místě se rozvinula drůbežárna. Větší byl postupný nárůst ploch průmyslové a zemědělské výroby a skladů. Z urbanistického hlediska v nejproblematictější komplex vyrostl velký průmyslový areál naproti starému hřbitovu, který vyplnil celé území mezi Tyršovou, Husovou a Urbánkovou ulicí, v bezprostředním východním sousedství Horní Vísky. Menší, ale velmi rušivý výrobní areál ostatně rozrušil i samotný východní okraj Horní Vísky mezi Fügnerovým náměstím a Husovou ulicí. Na okrajích města se rozrostl areál po jižní straně jihlavské silnice (Pražská ulice) za tratí, nově vznikly výrobní zóny po jižní straně jaroměřické silnice za městem, za nádražím a za novým hřbitovem. Nezměnila se komunikační osnova, takže veškerá tranzitní doprava byla nadále vedena přes město. Vybudován byl jen částečný obchvat mezi jemnickou a jihlavskou silnicí západně podél trati. Velmi negativní proměnu prodělalo náměstí Svobody. Jižní část jeho západní strany byla zbořena a vyrostl zde měřítkem naddimenzovaný výškový objekt hotelu Jednota Moravské Budějovice, který značně rozrušil urbanistickou strukturu této části města. Funkcionalistická škola severně od něj byla rozšířena o rovněž převýšenou a rušivou západní přístavbu (po roce 2000 přibýly další dva velké školní pavilony, vklíněné do někdejších zahrad, ale jejich nepříznivé urbanistické začlenění je naštěstí kompenzováno nevelkou výškou).

V roce 1990 byla prohlášena MPZ zahrnující i Horní Vísku a převážnou část dolního zámeckého parku kolem Rokytky. Roku 1995 bylo vyhlášeno ochranné pásmo památkové zóny, zahrnující i ostatní historická předměstí. V letech 1993–95 byl mezi řekou a Chelčického ulicí vybudován komplex domu s pečovatelskou službou, architektonicky značně problematický. Architektonicky problematické novostavby vznikly také severně a severovýchodně od historického jádra. Západní a severní okraj průmyslového komplexu východně od Husovy ulice byl zčásti nahrazen objekty supermarketů. Přímo v historickém jádru města a v Horní Víscé vyrostlo po roce 1989 několik rušivých novostaveb a půvab maloměstského prostředí Horní Vísky značně narušily i

četné modernizace fasád. V roce 2006 byl schválen nový územní plán města, který je pro území památkové zóny plně v souladu se zájmy památkové péče. V roce 2010 byl dokončen jihozápadní silniční obchvat města, který centrum Moravských Budějovic zbavil hlavní zátěže tranzitní dopravy.

B. 2. 2. SOUČASNÝ STAV PAMÁTKOVÉ ZÓNY Z HLEDISKA KULTURNÍCH HODNOT

MPZ Moravské Budějovice představuje památkově hodnotný celek, jehož urbanistická struktura se zformovala v průběhu středověku a v pozdějších dobách byla jen částečně modifikována (několikeré proměny v nynějším areálu zámku, druhotná zástavba plochy hornovísecké návsi – Fügnerova náměstí, ve 2. polovině 20. století opět částečně redukována). Rovněž jen dílčí změny přineslo 19. století (proražení severozápadního koutu náměstí novostavbou školy). Negativní zásahy od poloviny 20. století se naštěstí projeví jen na obvodu nynějšího chráněného území, kde však dosáhly značné intenzity.

Z hlediska urbanistického charakteru lze území památkové zóny rozdělit na dvě odlišné části – historické jádro města (sever) a předměstí Horní Vísky (jih). Historické jádro města se zformovalo ve středověku. Jeho nejstarší částí je areál kostela sv. Jiljí a karneru sv. Michala, které tvořily součást zeměpanského dvora zahrnujícího i nynější faru čp. 72 a zámek čp. 1. Celý tento areál, který původně existoval ve vazbě na Horní Vísku, se po založení města stal srdcem nové urbanistické struktury. Ta vznikala zřejmě ve dvou etapách: nejprve to bylo ulicové náměstí Čs. armády (Horní) a v další fázi zhruba obdélné hlavní náměstí Míru (Dolní). Náměstí na sebe kolmo navazují a jejich styčným bodem je právě areál zámku a kostela. Obě náměstí mají souvislou řadovou jednopatrovou zástavbu, která v hlavních rysech zachovává středověkou parcelaci. Rovněž jádra některých domů pocházejí z pozdně gotické výstavby města v 15. století a po velkém požáru z roku 1532. Zejména to platí o staré lékárně čp. 32 a nárožním domu čp. 60, ale taková jádra jistě existují v řadě dalších domů. Značná část hmotné podstaty zástavby obou náměstí pochází z renesanční etapy 16. století (např. nynější radnice čp. 31 či měšťanské domy a stará radnice, začleněné do budovy nynějšího zámku) a dále ze 17.–18. století. Ve vnějším obrazu staveb se však starší stavební slohy projevují jen málo: románský je pouze karner sv. Michala, zatímco románské obvodové zdi lodi kostela sv. Jiljí překryla barokní přestavba. Gotický sloh se projevuje pouze na presbytáři kostela sv. Jiljí, renesance na fasádě domu čp. 60. Početněji je zastoupeno barokní tvarosloví, ale i zde jde jen o jednotlivé objekty: zámek, kostel sv. Jiljí, faru čp. 72 a dům čp. 32, v rustikalizované formě pak i čp. 64 a 66, uplatňující se však především v rámci Horní Vísky. Specifickým objektem jsou masné krámy z doby kolem roku 1837.

Pro nynější architektonický obraz obou náměstí byla rozhodující 2. polovina 19. století a 1. třetina 20. století. V tomto období byla změněna orientace většiny domů ze štítové na okapovou, čímž domy získaly nynější tvary střech, a v rámci přestaveb byly zcela změněny i fasády, u kterých proto převažuje historizující tvarosloví. Urbanistickou kompozici i celkový obraz náměstí Míru doplnila dominantní budova školy čp. 11, soustředění významných staveb v

okolí kostela citlivě doplnila budova Národního domu čp. 62. Novostavba spořitelny čp. 2 představuje velmi zajímavý příklad architektonické moderny s vlivy kubismu. Na náměstí Čs. armády nebyly přestavby 19. století dokončeny v plném rozsahu, díky čemuž zde přetrvaly typologicky cenné doklady starší přízemní zástavby (čp. 50, 51, 54 a původně již předměstské čp. 361). V meziválečném období byly některé objekty nahrazeny novostavbami, které však respektovaly existující prostředí. V rámci formování nového náměstí Svobody vyrostla na východním okraji historického jádra budova Masarykovy školy čp. 903, která se již svým pojetím z charakteru prostředí vymykala, ale dokud nebyla narušena novodobými přístavbami, představovala stále městotvorný prvek, vhodně spoluvytvářející nově vznikající urbanistický prostor.

Zásahy od poloviny 20. století je nutno prakticky ve všech případech hodnotit jako rušivé, nerespektující a naopak narušující historickou podobu prostředí. Nejtěžší památkovou ztrátou se stala demolice renesančního domu čp. 56 a jeho náhrada v podstatě typovou novostavbou. Obdobně nepříznivě se uplatňuje novostavba na místě domu čp. 9 na náměstí Míru, nicméně v obou případech byla alespoň v základních rysech respektována historická hmotová struktura celku. To bohužel neplatí o novostavbách, které postupně vyrostly po obvodu historického jádra, v některých případech i po prohlášení památkové zóny. Zde postačí konstatování, že jde o stavby, které v žádném případě nemohou být chápány jako vzor pro případné další novostavby. V období od poloviny 20. století došlo také k některým necitlivým úpravám fasád některých domů (zejména na náměstí Čs. armády), ale míra těchto zásahů naštěstí nebyla velká. I po roce 1989 se prosazují nevhodné tendence k náhradě výplní otvorů typovými výplněmi, i když v jiné formě než v předchozí době. Náměstí Míru a v ještě mnohem větší míře náměstí Čs. armády je neúměrně zatíženo reklamou, která často zakrývá podstatné části fasád a značně tím narušuje celkový obraz prostředí.

Horní Víška představuje zcela odlišný urbanistický celek. Jde o historické předměstí, původně samostatný vesnický útvar, který se zformoval v návaznosti na předlokační osídlení Moravských Budějovic. Základní struktura zástavby si zde dodnes dochovala vesnický charakter. Z urbanistického hlediska je jejím základem velká nepravidelná návěs ve tvaru protáhlého pětiúhelníku, která vyplňuje mírně se svažující dno okrouhlé úžlabiny. Parcely usedlostí na severní straně bezprostředně přiléhají k městu (a někdejšímu opevnění), zatímco na zbývajících třech stranách historický intravilán uzavírá souvislý ovál záhumenní cesty, podél které stávaly stodoly. Rovněž tato základní struktura Horní Víšky má původ již ve středověku. Zejména v 17.–18. století byla vnitřní plocha návsi zastavěna několika nepravidelnými bloky drobných chalup a domků, z nichž některé byly po polovině 20. století zbořeny, což s ohledem na mladší původ této zástavby nelze hodnotit jednoznačně negativně, i když to znamenalo zánik části malebně hmotově utvářené zástavby.

Zástavba Horní Víšky měla vždy zcela vesnický charakter a její výsledná historická architektonická podoba se zformovala v průběhu 18. a zejména 19. století. Jde o vesnické usedlosti a chalupy s přízemními obytnými i hospodářskými objekty, které téměř nezasáhly slohové vlivy města. Architektonický výraz této

zděné zástavby byl výrazně rustikální, s jednoduše členěnými fasádami se světlým nátěrem, drobnými okny a sedlovými či zvalbenými střechami tradičního sklonu, s keramickou krytinou.

Novodobá stavební činnost odlišného charakteru se zde začala projevovat ve výraznější míře až po polovině 20. století. Až na výjimky nešlo o novostavby, ale přístavby, přestavby a nástavby stávajících objektů a nejčastěji pouhé modernizace fasád a výplní otvorů. Všechny tyto zásahy byly v rozporu s hodnotami prostředí a znamenaly značné památkové ztráty. Trend k modernizacím fasád, výplní otvorů i celého vnějšího vzhledu objektů zde po roce 1989 bez ohledu na prohlášení památkové zóny dále zesílil a vedl ke značnému narušení celého historického prostředí a jeho autenticity. Tradiční nenarušenou podobu si zachovalo jen několik málo domů (čp. 470, 471, 472, býv. čp. 426, část čp. 460) a hospodářských objektů, jejichž zachování je proto mimořádně důležité. Základní hodnota Horní Vísky tak nyní spočívá především ve stále ještě dobře dochované urbanistické struktuře zástavby. To je o to důležitější, že z řady zdejších míst se otevírají působivé panoramatické pohledy na vlastní město. I ty jsou však postupující modernizací citelně postiženy. Další vývoj Horní Vísky by bylo žádoucí orientovat tak, aby zde nedocházelo k dalším architektonicky nekvalitním projevům a prosadila se tendence k postupné nápravě nevhodných zásahů z uplynulých desetiletí. Bohužel i v nejnovější době byly památkové hodnoty Horní Vísky zásadně narušeny demolicí domu čp. 399 a totální přestavbou domu čp. 396 včetně brány, čímž byla rozrušena severní strana Smetanovy ulice včetně pohledů na vlastní historické jádro. Dům čp. 453 byl nahrazen novostavbou, autentické výplně fasády domu čp. 409 byly nahrazeny typovými.

Samostatný problém představuje narušení urbanistické struktury okrajové části Horní Vísky. Na východě jde o výrobní areál čp. 482, na jihu o bytový dům čp. 1084 a na západě o skupinu nových rodinných domů mezi čp. 1493 a 1002. Eliminace těchto negativních zásahů bohužel zřejmě nebude v dohledném horizontu reálná. Nejreálnější by snad mohla být u výrobního areálu, jehož plochu předpokládá platný územní plán pro komerční občanskou vybavenost.

Součástí Horní Vísky tvoří rovněž specifická enkláva zanedbaného dolního zámeckého parku při Rokytce (z něhož patří do památkové zóny jen pravobřežní část), který po patřičné regeneraci může výrazně obohatit celkové prostředí památkové zóny i celého města. Zvláštní pozornost si zaslouží též rehabilitace komplexu bývalého pivovaru čp. 418, který s parkem bezprostředně sousedí.

B. 2. 3. STAVEBNÍ PAMÁTKY MĚSTA

K nejstarším patří karner (kostnice) sv. Michala z poloviny 13. století, válcová dvoupodlažní stavba s kuželovou střechou v blízkosti farního kostela sv. Jiljí. Z gotických památek se zachoval opravovaný zbytek městského opevnění s dvoupodlažní válcovou baštou s kuželovou stříškou za farní budovou a souvislé úseky hradební zdi na západní a jižní straně. Z 15. století se dochovaly dvě fortny. „Litohořská“ (jinak také „jakubovská“) a „pod farou“. Presbytář kostela sv. Jiljí s opěrnými pilíři a stopami původních lomených oken dokládá první stavební etapu chrámu z konce 13. století. Ve špitální kapli sv. Anny v Dolní Vísce se zachoval intaktní interiér krátkého polygonálně uzavřeného presbytáře s klínovými klenebními žebry, ukončenými na zdech dvojím okosením.

Pozdní gotika zanechala ve městě unikátní památku v dispozici a detailech domu č. 32 na náměstí Míru (bývalá lékárna) - předělený mázhaus, z něhož je sedlovým portálem vlevo přístupna místnost zaklenutá dvěma poli křížové klenby. Ve městě bylo více honosných domů, zejména radnice, podlely však požáru v roce 1532. Po této katastrofě dostalo mnoho měšťanských domů renesanční podobu. Z výstavné renesanční radnice se zachoval jen portálek s latinským nápisem datovaný rokem 1592, osazený na dnešní budově Městského úřadu. Nejlépe dochovaný renesanční dům (tzv. kupecký) je na nároží náměstí Čs. armády a Purcnerovy ulice. Letopočet 1586 na presbytáři farního kostela datuje jeho renesanční přestavbu, při níž byla loď rozšířena na trojlodní baziliku a fasáda vyzdobena sgrafitovým kvádrováním. V zámeckých interiérech byly odkryty zbytky renesančních nástěnných maleb - figurálních (v bývalém objektu radnice) a ornamentálních (v původním domě pánů z Vajdštejna). Výraznou dominantou jižní strany náměstí Míru je zámek vzniklý spojením pěti původně renesančních domů s barokní fasádou.

V období baroka dostal dnešní podobu chrám sv. Jiljí. Trojlodí kostela bylo překlenuto válenými klenbami s lunetami a jižní loď rozšířena o kapli Panny Marie Bolestné. Farní chrám má dominantní postavení v siluetě města.

Na západní straně náměstí je cenný secesní objekt spořitelna čp. 2 architekta Vl. Hoffmana.

Název	Rejstř. č. ÚSKP	Parcely	Anotace
boží muka	18428/7-2866	p. 2715/2 (Moravské Budějovice)	Kamenná pozdně gotická sloupková boží muka se čtyřbokou kaplicí jsou situována v jihozápadní části města. Kaplice umístěná na polygonálním dříku je otevřena ze tří stran otvory tvaru oslího hřbetu. Stanová střecha je završena kovovým křížkem.
boží muka	24498/7-2868	p. 1527/1 (Moravské Budějovice)	Architektonicky náročnější zděná barokní boží muka v zahrádkářské kolonii spočívají na hranolové základně, z níž vyrůstá válcový sloup členěný prstencem a ukončený čtvercovou hlavicí. Na ni je umístěna čtyřboká kaplice s nikami a sedlovou stříškou.
boží muka	41885/7-2867	p. 4237/4 (Moravské Budějovice)	Pozdně gotická kamenná sloupková boží muka jsou umístěna v SZ části města. Na hranolovém dříku s výrazně zkosenými hranami spočívá časově mladší kruhová hlavice, na níž se nachází torzo lucernové kaplice, otevřené do tří stran sedlovým portálem.
fara	17082/7-2855	st. 97 (Moravské Budějovice)	Barokní fara s navazujícími stavbami městských fortifikací vytváří spolu s blízkým kostelem sv. Jiljí hodnotný sakrální i urbanistický celek. K protáhlému objektu fary se ze severu připojuje úsek ohradní zdi s půlkruhově zaklenutým vjezdem a brankou.
kaple sv. Anny	41155/7-2853	st. 106 (Moravské Budějovice)	Pozdně gotická, barokně přestavěná kaple s ustupujícím polygonálním závěrem byla původně součástí předměstského špitálu založeného před rokem 1406. Ze špitálu zbyl pouze útvar dnešní sakristie přiléhající k severní boční stěně lodi.
kaple sv. Jana Nepomuckého s křížem	44797/7-2854	st. 298 (Moravské Budějovice)	Barokní kaple vystavěná v roce 1713 nákladem hraběnky Marie Terezie Polyxeny z Andlau na periferii města poblíž dnes již zaniklého hřbitova představuje architektonicky i urbanisticky hodnotný objekt. U kaple je umístěn kamenný kříž z 19. století.
kostel sv. Jiljí s kaplí sv. Michala	54867/7-2851	st. 1 (Moravské Budějovice)	Historický cenný areál kostela s románskými základy je situovaný jižně od náměstí a spolu s románským karnerem a navazujícím zámeckým areálem tvoří hodnotný urbanistický komplex a pohledovou dominantu města.
masné krámy	19937/7-2860	st. 89/2 (Moravské Budějovice)	Unikátní klasicistní masné krámy s dochovanou vnitřní dispozicí s původně 12 obchody byly vybudovány roku 1837. Přízemní objekt podkovovitého půdorysu má půlkruhový dvůr, který z východu uzavírá úsek ohradní zdi s branou vložený mezi štítová průčelí domu.
městské opevnění	45978/7-2862	st. 97 (Moravské Budějovice)	V jihozápadní části urbanismu města se vyskytují již jen torzálně dochované úseky hradebních a tarasních zdí, branka (fortna) a válcová bateriová věž. Tyto zbytky fortifikačního systému se v panoramatu městské zástavby pohledově uplatňují.
měšťanský dům	26793/7-2861	st. 272/2 (Moravské Budějovice)	Přízemní štítově orientovaný renesanční dům s asymetricky umístěným průjezdem krytým pultovou střechou pochází z 16. století. Atikové patro s horní nízkou volutovou etáží nese dochované omítnutí psaníčkovým sgrafitem, dnes překryté novodobou omítkou.

měšťanský dům	29468/7-2856	st. 47 (Moravské Budějovice)	Jednopatrový dům vzniklý spojením dvou úzkých středověkých parcel se nachází na jižním okraji náměstí. V jádru pozdně gotický měšťanský dům s renesančními a barokními úpravami má uliční průčelí řešené formou dvojdomu s dvojicí volutových štítů.
měšťanský dům	30644/7-2858	st. 83 (Moravské Budějovice)	Náročný jednopatrový dům složitého půdorysu vznikl asi spojením dvou renesančních budov se středověkými základy, průčelí bylo později novogoticky upraveno. Dům má náročný arkýř a výrazný atikový štít završený cimbuřím. Dvorní fasády pokrývají sgrafita.
měšťanský dům	37968/7-2859	st. 88 (Moravské Budějovice)	V exponované poloze situovaný hmotově výrazný pozdně renesanční jednopatrový dům má jižní průčelí završené dvouetážovým barokním volutovým štítem. Dům přibližně obdélného půdorysu s do dvora vysunutým krátkým křídlem byl barokně upraven v 18. století.
pamětní kámen	27826/7-2869	p. 179/5 (Moravské Budějovice)	Pozdně středověká či raně novověká stéla pamětního kamene nese plastický reliéf latinského kříže a sekerky pod pravým břevnem. Žulový kámen je druhotně osazen v prostoru parku u gymnázia, kam byl přenesen z polní cesty od Lažinek.
sochy sv. Jana Nepomuckého a sv. Jana Sarkandra	13938/7-2863	p. 4257/1 (Moravské Budějovice)	Soubor pozdně barokní rustikální sochařské práce datované k roku 1796 zdobí jižní zděné zábradlí mostu vedoucí přes řeku Rokytku. Sochy zobrazující sv. Jana Nepomuckého a sv. Jana Sarkandra spolu s blízkou kaplí sv. Anny vytváří pohledově působivý celek.
spořitelna Městská	102011	st. 4/1 (Moravské Budějovice)	Architektonicky pozoruhodný dvoupodlažní objekt městské spořitelny s hodnotnými detaily je situovaný na jihozápadním okraji náměstí. Budova vystavěná v letech 1925 - 1927 podle projektu architekta Vlastislava Hofmana je krásnou ukázkou českého kubismu.
výklenková kaplička	25580/7-2865	p. 2078/14 (Moravské)	Barokní výklenková kaplička je situována ve volné krajině u silnice do Krnčic. Kaple je obdélného půdorysu s hlubokou půlkruhově zaklenutou nikou uzavřenou mříží. Profilovaná korunní římsa nese nízkou valbovou stříšku s volutovým štítem ve vrcholu.
zámek s parkem	38918/7-2850	st. 3 (Moravské Budějovice)	Urbanisticky významný areál raně barokního zámku s přilehlým parkem a konírnou se rozkládá na JZ okraji hlavního náměstí. Zámek vybudovaný ve 2. pol. 17. století na starším renesančním jádře několika měšťanských domů byl později klasicistně upraven.

C.1. CHARAKTERISTIKA PAMÁTKOVĚ CHRÁNĚNÝCH OBJEKTŮ A VÝZNAMNÝCH BUDOV

ZÁMEK S PARKEM

Zámek je památkově chráněn ve smyslu zák. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidovaný pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 38918/7-2850. Veřejně přístupná památka slouží jako muzeum zachycující historii města, zaměřené na zaniklá a zanikající městská řemesla. Nachází se v historickém centru města na pohledově významném místě a tvoří neodmyslitelnou součást MPZ.

Zeměpanský dvorec existoval na počátku 13. století jako středisko Budějovické provincie, uváděné roku 1231. Dříve byl lokalizován do polohy „Na valech“, na nejzazší místo městské ostrožny, kde dnes stojí sokolovna. Během vrcholného středověku byl dvorec u kostela přestavěn na hrad, který zanikl po požáru v roce 1532 a ve městě pak žádné feudální sídlo neexistovalo až do poloviny 17. století. Páni z Valdštejna sídlili v Brtnici a ve městě si po roce 1532 zakoupili dům vladyky Heřmana Hostákovského z Arklebic. Hynek Brtnický z Valdštejna zakoupil po smrti písaře Jana Krystýna Krystýnovský dům vedle radnice, zvaný pak panský, stejně jako domy tzv. Volfovský a Mráčkův. Další tři domy (Richtrův, Májův a Krauzův) a starou radnici po roce 1648 přikoupil nebo zabral Rudolf Jindřich ze Schaumburku, který byl prvním držitelem města, jenž zde sídlil. V letech 1666-72 byly 3 nebo 4 měšťanské domy s radnicí a panským domem v uliční čáře náměstí sceleny a přestavěny na podélnou budovu zámku (pod raně barokními fasádami se skrývá renesanční sgrafitová výzdoba původních domů, v interiérech byly při nedávné obnově nalezeny zbytky figurálních a ornamentálních maleb). Rovněž hospodářské budovy mezi zámkem a kostelem

vznikly přestavbou dvou dalších renesančních domů. Dílčí úpravy prodělal zámek za Wallisů (někdy po roce 1736, úpravy interiérů 1. patra), posléze byl sjednocen klasicistní fasádou a některé místnosti v 1. patře byly vyzdobeny novobarokní ornamentální výmalbou. V polovině 90. let 20. století byl adaptován pro potřeby muzea, které jej využívá od roku 1945. Muzeum Vysočiny Třebíč zde vybudovalo expozice zachycující historii města, zaměřené na zaniklá a zanikající městská řemesla.

S kostelem sv. Jiljí je spojen visutou krytou chodbou. Na jižní straně areálu se nachází nedílná a velmi hodnotná součást areálu zámku, pocházející ve výsledné podobě asi z 18. století. Přízemní obdélná budova, nad níž prochází visutá chodba mezi zámek a kostelem, která ji dělí na dvě části. Východní průčelí spolu s navazujícím úsekem ohradní zdi s obloukově zaklenutou branou je jednotně komponováno a opticky zvýšeno vysokým atikovým nástavcem a tvoří přirozené pokračování hlavního průčelí zámku. Severní průčelí směrem k zámku je hladké, prolomené pravoúhlými okenními otvory a pravoúhlým vstupem bez architektonického členění. V západní a části jižní fasády byla ještě v roce 2009 osazena novodobá typová okna, do roku 2017 byl exteriér stavby rehabilitován. Budova je s konírny spojena ohradní zdí, prolomenou segmentově zaklenutou brankou.

Pozoruhodné je bývalé zadní hospodářské stavení – zámecké konírny, které je po rekonstrukci přízemní části využíváno ke kulturním účelům, zejména jako výstavní síň. Dlouhá přízemní budova asi ze 17. století, situovaná západně za zámekem. Za vstupem se nachází poměrně prostorná síň, která sloužila pro ustájení koní, sklenutá na střední pískovcový sloup čtyřmi pruskými plackami oddělenými pasy; stejná klenba pokračuje ve velké místnosti napravo (příčka je tedy patrně druhotná) – pruské placky s pasy nesené pěti sloupy, z nichž dva jsou zčásti zazděné, jeden omítnutý. Vlevo od vstupní síně je situována větší místnost s trémovým stropem. To vše tvoří základní památkové hodnoty objektu. Část je novodobě upravená jako WC pro veřejnost. Zcela vlevo se nacházejí novodobé záchody a kuchyň.

Na severu přiléhá k budově zámku park, který se rozkládá na protáhlém nepravidelném pozemku přibližně lichoběžníkového tvaru severně od souboru zámeckých budov. Jednoduchou kompozici ohrazeného parku vytváří mohutné stromové solitéry a nízké dřeviny. Původně francouzská zahrada mezi Dolním náměstím a Pivovarskou ulicí, severně při zámku, byla založena nejpozději kolem roku 1710. Před rokem 1824 získala přírodně-krajinářskou úpravu, která se dochovala jen zčásti. Zbytky sochařské výzdoby byly nalezeny v suterénu zámku. Kromě památkové hodnoty vykazuje park značnou hodnotu urbanistickou a ekologickou. Park je ohraničen ohradními zdmi s vstupními branami. Nachází se zde také jasan, který díky své výjimečnosti patří mezi chráněné památné stromy České republiky.

KOSTEL SV. JILJÍ S KAPLÍ (KARNEREM) SV. MICHALA

Historický cenný areál kostela s románskými základy je situovaný jižně od náměstí a spolu s románským karnerem a navazujícím zámeckým areálem tvoří hodnotný urbanistický komplex a pohledovou dominantu města.

Kostel sv. Jiljí s kaplí (karnerem) sv. Michala je památkově chráněný ve smyslu zák. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidovaný pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 54867/7-2851. V jádru románský kostel byl složitě přestavován a nese stopy všech stavebních slohů. Barokní trojlodní objekt bazilikálního typu má gotický polygonální závěr a hranolovou věž s ochozem. Kostel je spojovací chodbou přímo propojen se sousedním zámekem.

Původně nejpozději z počátku 13. století (před rokem 1235; východní část zdiva původně plochostropé lodi). Původní závěr kostela nahradil ve středověku protáhlý presbytář se stopami lomených oken a opěrnými pilíři, uzavřený pěti stranami osmiúhelníku a původně zaklenutý žebrovou klenbou. Na něj navazovala obdélná plochostropá loď se západní věží. Roku 1532 kostel vyhořel. Potom byl opravován (tehdy snad vznikla východní část nynější jižní kaple Bolestné Panny Marie, původně kaple sv. Josefa), ale hlavní renesanční přestavba je datována až letopočtem 1586 na presbytáři. Kostel byl zevně pokryt sgrafitovým kvádrováním. V letech 1602–03 řídil opravu kostela ve městě usedlý Honz Vlach. Za faráře Ondřeje Chudánka (od roku 1702) byl kostel barokně přestavěn. Západní věž byla zbořena a v letech 1712–14 nahrazena 48 vysokou novou věží při severní straně presbytáře, do níž byl zavěšen zvon z roku 1432. V přízemí věže byla zřízena sakristie a nad ní oratoř (přístupná ze zámku asi v letech 1733–59 visutou chodbou). Celý kostel byl roku 1716 zaklenut valenými

klenbami s výsečemi, před rokem 1718 byla asi postavena nová jižní sakristie. Opěrné pilíře presbytáře byly někdy před rokem 1733 propojeny oblouky se stříškami a v takto vzniklých výklencích bylo osazeno pět skulptur, znázorňujících Umučení Páně. Ve 2. třetině 18. století byla za faráře Ondřeje Šťastného (1733–1759) postavena kaple sv. Františka Xaverského na východní straně severní „lodi“. Díky přístavkům na severní a jižní straně získal kostel v podstatě charakter trojlodní baziliky. Roku 1774 byla upravena hrobka Wallisů a k jižní zdi presbytáře byla přistavěna předsíň. Roku 1784 byl uzavřen hřbitov. Nynější střecha věže pochází z roku 1875. Roku 1892 byla zbořena hřbitovní zeď s přilehlými objekty někdejších chlebných krámů a arkýřovitě vystupující apsidou karneru kvůli rozšíření Purcnerovy ulice. V letech 1909–10 bylo západní průčelí kostela doplněno o vstupní útvar. Monumentální sakrální architektura románským jádrem, goticky, renesančně a barokně přestavovaná, s vysokou barokní věží dominující okolní krajině, tvoří spolu s románským karnerem a navazujícím zámeckým areálem klíčový urbanistický komplex města a představuje jednu z památkově nejhodnotnějších staveb památkové zóny.

V jižním sousedství kostela vznikl asi ve 30. – 40. letech 13. století pozdně románský válcový dvoupodlažní karner sv. Michala, roku 1494 pozdně goticky upravený (sedlový portál 1 m nad zemí, přístupný schodištěm s plnou parapetní zídkou), další úpravy roku 1676 či 1677, snad kolem roku 1714 a zejména roku 1726 – tehdy byla zrušena kostnice s křížovou klenbou v přízemí a dosud plochostropé horní podlaží bylo upraveno na kapli (nová okna) a zaklenuto; klenba byla vyzdobena freskou Posledního soudu. V roce 1784 byl zrušen hřbitov a ohradní zeď, do které byl karner začleněn, později zanikla. Roku 1892 byla ubourána apside vystupující z těla stavby jako nevýrazný arkýř.

Wallisovská hrobka – do hrobky Wallisů, bývalých držitelů Moravských Budějovic, se od roku 1774 vstupuje venkovním vchodem - dvoukřídlými svlakovými dveřmi, pobitými silným plechem. Vlhkem z hrobky nabobtnalá prkna dovolují otevření dveří jen za sucha v létě. Dveře jsou zasazeny do kamenného portálu pravoúhlého profilu jen s prostě vyznačenou trnoží. Vchází se do přistavěné předsíňky, kde skoro vodorovně položené dvoukřídlové dveře kryjí vchod do hrobky. Po deseti schodech se sestupuje do zaklenuté hrobky o dvou částech. Je tu celkem 10 jednoduchých rakví ze zinkového plechu. Na některých jsou v horní části víka prosklené – umožňují spatřit mumifikovanou tvář zesnulého, jakoby potaženou zcela černým pergamenem.

Karner sv. Michala, neboli kostnice (pohřební kaple), stojí na jihovýchodní straně kostela. Karner je unikátní stavba, která se vyskytuje pouze na jižní Moravě, Dolním Rakousku a v západním Maďarsku, a souvisí s vnější kolonizací (zde se založením města ve 13. století). Spor karner vs. rotunda definitivně vyřešil dr. Paukert v 70. letech 20. století.

Karner je dvoupodlažní. V jeho spodní části byla kostnice a v horní, do které se vstupuje pozdně gotickým portálem, je kaple sv. Michala (nebo Michaela?), v níž se sloužily bohoslužby za zemřelé, a která se používala také jako márnice. Velmi působivá je barokní výmalba stropu kaple s nástrojnou freskou "Posledního soudu" s letopočtem 1726. V dolní části karneru je socha sv. Terezičky.

FARA + MĚSTSKÉ OPEVNĚNÍ

Barokní fara s navazujícími stavbami městských fortifikací vytváří spolu s blízkým kostelem sv. Jiljí hodnotný sakrální i urbanistický celek. K protáhlému objektu fary se ze severu připojuje úsek ohradní zdi s půlkruhově zaklenutým vjezdem a brankou.

Fara je památkově chráněna ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidovaná v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek a evidovaná pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 17082/7-2855.

Městské opevnění je památkově chráněno ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidováno v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek a evidovaná pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 45978/7-2862.

Budova středověkého původu, přestavovaná po požárech z let 1532 a 1663. Nynější dvoutraktová jednopatrová budova má pozdně renesanční jádro, roku 1779 byla zbarokizována, roku 1818 prodělala další úpravy (fasády, přístavba dvou místností) a roku 1890 byla znovu upravena a rozšířena (stropy, okna, schodiště, západní přístavek). Jednopatrová budova s dvouosým hlavním průčelím s bohatě členěnou fasádou a vykrajovaným štítem. Na fasádě se dochovaly zbytky sgrafitové renesanční rustiky. Barokní štít fary nese vročení 1799. Na průčelí štítu je umístěna pamětní deska, která připomíná působení spisovatele P. Václava Kosmáka v Moravských Budějovicích. Přízemí je zaklenuto valenými klenbami s vytaženými hřebínky, patro je plochostropé. Fara představuje hodnotné dílo pozdně barokní architektury, situované v mimořádně exponované poloze na hraně svahu, v nároží dochované části městských hradeb. S navazujícími stavbami městských hradeb a blízkým kostelem a karnerem architektonicky mimořádně hodnotný urbanistický komplex.

K budově na západní straně přiléhá dochovaná válcová bašta městského opevnění a dále k severu tvoří vymezení parcely fary hradební zeď, ke které je přistavěno přízemní křídlo hospodářského zázemí, zalamující se na nároží parcely k východu (tato novodobě přestavěná budova není součástí kulturní památky). Přední (východní) část pozemku dvora byla původně od zadního dvorku oddělena nyní neexistující ohradní zdí s pravoúhlou brankou. Vnější ohradní zeď na severní a východní hranici parcely byla nedávno i s hlavní obloukovou vjezdovou bránou zbořena a nahrazena novodobě pojatou novou zdí a pilířovou branou (není součástí kulturní památky).

Město bylo ve středověku chráněno spíše jen dřevohliněným opevněním s příkopem, areál hradu a fary mohl snad být opevněn samostatně. Hradby byly vybudovány asi až v 15. nebo 16. století, přičemž není jisté, zda byly vybudovány kolem celého města. Město mělo tři brány – jihovýchodní Horní, jižní Dolní (též Stifftthor, „brána pod farou“, „při faře“, Pečínková, Nadační; v Purcnerově ulici) a severní Podolskou (zvanou někdy též Dolní). Na západní straně opevnění vznikly dvě fortny směrem k Rokytce – jižnější směrem k Horní Vísce pod farou, severnější Litohořská či Jakubovská. V městských knihách se v 16. a na počátku 17. století uvádějí jen nevelké výdaje na opravy „šraňků“, zřejmě závor uzavírajících vjezdy do města. Městské brány a velká část hradeb byly zbořeny již před rokem 1824. Dochovaný pás fortifikací je tvořen brankou přepažující Pivovarskou ulici zaklenutou stlačeným obloukem a završenou stříškou, na kterou v téměř pravém úhlu navazuje v západním směru se táhnoucí nejdelší dochovaný úsek hradeb ohrazující z jižní a západní strany pozemek farní zahrady (parc. č. 50); část jižního úseku byla ve 20. století nově vyžděna. Hradba situovaná na skalnatém úbočí je v křivce stočena k severu, kde zalomeným úsekem navazuje na mohutnou dvoupodlažní nárožní válcovou baštu s kuželovou střechou, která přiléhá k faře. Od bašty pokračuje vysoká hradební zeď v severním směru částečně jako zadní stěna hospodářských budov ve dvoře fary a na sousedním pozemku parc. č. 52/1. Navazující úsek opevnění je patrný již jen jako tarasní zídka na pozemku parc.č. 53/1 a je ukončen zvýšeným úsekem zdi prolomeným brankou ukončující Kosmákovu ulici, zaklenutou z vnější strany stlačeným obloukem, z vnitřní segmentem na pozemku parc.č. 4260/25 v Kosmákově ulici. Druhý úsek hradeb rovněž vychází od branky v Pivovarské ulici, ale k severu, a poté se zalamuje k jihovýchodnímu nároží fary. Hradba je opatřena parapetní zídkou s cimbuřím prolomeným střílnami v hlubokých špaletách. Dochovaná část pozdně gotického městského opevnění s mohutnou válcovou baštou tvoří zásadní a památkově velmi hodnotnou urbanistickou komponentu městského organismu, zvláště významně se uplatňující v panoramatických pohledech na město od jihozápadu a jihu.

MASNÉ KRÁMY

Masné krámy jsou památkově chráněny ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidovány pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 19937/7-2860.

Ojediněle dochovaný přízemní objekt podkovovitého půdorysu s jednotlivými krámy (původně 12, dnes 8), otevřený směrem k ulici, vůči níž je vymezen zdí s branou, byl vybudován kolem roku 1837. (Od 16. století do roku 1837 stály masné krámy uprostřed náměstí Míru). Památkově mimořádně hodnotný objekt.

MĚŠŤANSKÝ DŮM, NÁM. MÍRU 32

Měšťanský dům je památkově chráněn ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidován pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 29468/7-2856.

Velmi cenný dům s dvoutraktovým pozdně gotickým jádrem z konce 15. století, dochovaným v severní polovině dispozice až do výše 1. patra. Přední světnice v přízemí je zaklenuta dvěma poli křížové žebrové klenby, zadní kveľb je sklenut valeně. Jižní část dispozice vyplňuje dlouhá síň, zaklenutá asi po požáru z roku 1532 valenou klenbou se styčnými výsečemi, jejíž klenební patky dosedají na kamenné přízední pilíře s polygonálním dřikem. Na tuto síň navazuje tunelovitá chodba do dvora (s kveľbem po boku), s dochovaným mázhauzem, z něhož je sedlovým portálem s rovnými i krouženými pruty přístupná místnost zaklenutá dvěma poli křížové žebrové klenby. Z mázhauzu je zalamovaným schodištěm přístupné patro. Ve dvorním průčelí patra nad vstupem je osazen sedlový portál s kamenným ostěním, který ústí na pavlač, jež přes úzký jižní dvorní trakt vede do zadní budovy s kamennými sedlovými portálky. Dvorní část domu kolem dvora uzavřeného ze čtvrté jižní strany vysokou zdí je výrazně novodobě adaptována, v přízemí se nachází nepravidelné, převážně slepé arkády s obloukovými a segmentovými záklenky. Směrem do náměstí má dům pozdně barokní průčelí se dvěma volutovými štíty. V 19. a 20. století byl dům upravován.

MĚŠŤANSKÝ DŮM, PURCNEROVA UL. ČP. 60

Měšťanský dům je památkově chráněn ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidovány pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 30644/7-2858.

Převážně jednopatrový dům s arkýřem v nároží; vznikl spojením dvou renesančních domů. Část suterénu domu směrem do náměstí vznikla asi před požárem města z roku 1532. Celek tvoří čtyři patrová i přízemní křídla obklopující drobný dvorek. Původně snad renesanční atika hlavní severní části domu, zakrývající valbové střechy, byla upravena novogoticky, stejně jako okna arkýře. Dvorní průčelí této části domu zdobí sgrafitová bosáž. Jižní přízemní část domu s půdním polopatem se do Purcnerovy ulice obrací jednoduše členěným průčelím z 19. století, s klenutou vjezdovou branou průjezdu.

V exponované poloze situovaný složitý stavební organismus renesančního měšťanského domu se středověkými základy s novogoticky upravenou fasádou tvoří důležitou urbanistickou komponentu zástavby jádra města a jednu z památkově nejhodnotnějších budov města.

Měšťanský dům je památkově chráněn ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidovány pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 102011.

Architektonicky pozoruhodný dvoupodlažní objekt Městské spořitelny s hodnotnými detaily je situovaný na jihozápadním okraji náměstí. Stavba komerčního objektu má tři nadzemní podlaží (včetně podkroví) a jedno podzemní podlaží. Objekt je krytý z části mansardovou a z části sedlovou střechou s prejzovou krytinou, dvorní vstupy pak kryje plochá střecha. Budova Městské spořitelny vystavěná v letech 1925–1927 podle projektu architekta Vlastislava Hofmana je krásnou ukázkou českého kubismu. „*Jednopatrová budova téměř čtvercového půdorysu, která vyrostla na místě dvou měšťanských domů. Fasáda z umělého kamene má výrazné plastické členění, v němž dominuje široký, ústupkově profilovaný pás lemující celý obrys budovy... Na volných nárožích 1. Patra jsou balkóny, v ose hlavního a bočního průčelí štíty s reliéfními znaky Moravských Budějovic od štukátéra Kuneše (znak do náměstí je ze skleněné mozaiky, jižní znak ze štuky) ... Téměř ve všech oknech a dveřích se zachovaly původní mříže. Vstupní hala se s výjimkou výmalby zachovala v původním stavu (bronzové sochy psů v nadživotní velikosti (od sochaře Macha), dveře, lampy, schodiště). Interiér provozních prostor byl v 80. letech 20. století zmodernizován. V patře jsou v několika místnostech zachovány původní štukové stropy, dveře a okna včetně kování. Schodiště s kamennými stupni je doplněno kubisticky ztvárněným zábradlím s lampami. Stavba svým architektonickým významem překračuje hranice regionu, dochovala si značnou míru autenticity a slohové čistoty a tvoří velmi důležitý prvek urbanistické kompozice náměstí.*“¹

¹ Ing. arch. Karel Kuča, *Plán ochrany památkové zóny Moravské Budějovice*, Praha 2018, s. 43.

MĚŠŤANSKÝ DŮM, PURCNEROVA UL. ČP. 64

Měšťanský dům je památkově chráněn ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidovány pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 37968/7-2859.

Hodnotný, v jádru pozdně renesanční měšťanský dům z počátku 17. století, barokně přestavěný v 18. století, situovaný v exponované poloze naproti masným krámům a při někdejší jižní městské bráně. Mohutná jednopatrová budova má směrem do dvora vysunutě krátké křídlo kryté polovalbovou střechou, na které navazují novodobé přístavky (nejsou součástí kulturní památky). Přízemí je zaklenuto valenými klenbami, patro je plochostropé. Dvůr je na jižní straně vymezen zdí a na východní straně vymezen dvěma v pravém úhlu na sebe navazujícími přestavěnými hospodářskými budovami.

MĚŠŤANSKÝ DŮM, PURCNEROVA UL. ČP. 65

Měšťanský dům je památkově chráněn ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidovány pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 26793/7-2861.

Hodnotný, v jádru renesanční jednopatrový měšťanský dům z 16. století, v sousedství někdejší jižní městské brány. Pohledově se uplatňuje především z návesního prostoru Horní Vísky (Smetanova ulice). Ve 20. století vznikl novodobý severní přístavek, který od masných krámů odděluje brána domu čp. 66. Dům koncem 80. let 20. století prodělal nevhodné novodobé adaptace: šindelovou střešní krytinu nahradil plech, původní sgrafitová rustika prvního patra byla odstraněna, v nedávné době byla do okenních otvorů vsazena plastová okna.

Kaple je památkově chráněna ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidována pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 41155/7-2853.

Kaple sv. Anny byla pravděpodobně postavena na zlomu čtrnáctého a patnáctého století a to u špitálu na předměstí zvaném Dolní Víška. Kaple prošla v průběhu let mnohými stavebními úpravami. V baroku byla dvakrát přesevěcena (původně byla zasvěcena sv. Janu, zřejmě Nepomuckému). Nejprve v 17. století kdy ji zasvětili sv. Markovi a opět v 18. století kdy byla definitivně zasvěcena sv. Anně. Z roku 1406 se dochovala zpráva, že farář Michal věnoval špitálu v Moravských Budějovicích ves Dědice.² Údajně v této kapli spočinulo na jednu noc i tělo českého krále Přemysla Otakara II, když bylo v roce 1297 vezeno ze Znojma do Prahy. Tato stavba je posledním zbylým dokladem středověkého špitálu na periferii města.

V 2. pol. 16. stol. byla fasáda sgrafitově omítnuta, při obnově v letech 1715 nebo 1720 barokně přestavěna a zaklenuta lodí. Během oprav v letech 1985-1988 byl vlastní špitál zbořen, zbyl pouze útvar dnešní sakristie přiléhající k severní boční stěně lodi.

² NEKUDA, Vladimír, ed. Moravskobudějovicko: Jemnicko. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1997. Vlastivěda moravská, s. 450 – 451

Objekt kaple sv. Anny stojí na obdélníkovém půdorysu s ustupujícím polygonálním závěrem. Jižní boční průčelí prolomeno dvěma okenními osami segmentově zakončenými orámovanými šambránami. Mezi první a druhou okenní osou se nachází v omítce patrný pozůstatek zazděného hrotitého okna, v přízemí na první ose je zleva zazděný kamenný portál. Kněžiště kaple je prolomeno dvěma segmentově zaklenutými okny s šambránami. Vstupní průčelí je na ose s pravouhlým vchodem s kamenným ostěním a lištou pod úrovní silnice o jeden stupeň. Nad dveřmi se nachází okno oválného tvaru s profilovanou šambránou, štít je členěn lizénami. V minulosti byl odstraněn nápis OPRAVENO s letopočtem 1910, který byl ve štítě. Na severní straně průčelí je sakristie – pozůstatek budovy špitálu.

Původně byla kaple omítnuta sgrafitovou bosází, která je dnes překryta šedivým omítnutím. Fasáda je v současné době členěna ze všech stran lizénovými rámci pojatými bíle, stejně je tomu i u dveřních a okenních otvorů. Podstřešní profilovaná římsa nese sedlovou střechu, nad kněžištěm je zvalbená. V 1853 nahradila šindelovou střešní krytinu pálená střešní taška – bobrovka, která je na kapli dodnes. Ve vrcholu se nachází polygonální zvonice s makovicí a křížem, která je zastřešena helmou krytou šindelem.

Sochy sv. Jana Nepomuckého a sv. Jana Sarkandra jsou památkově chráněny ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidovány pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 13938/7-2863.

Most vedoucí přes řeku Rokytku nese soubor pozdně barokní rustikální sochařské práce datované k r. 1796, jež zdobí jižní zděné zábradlí mostu. Sochy zobrazující sv. Jana Nepomuckého a sv. Jana Sarkandra spolu s blízkou kaplí sv. Anny vytváří pohledově působivý celek. *„Dochovaná pravobřežní část barokního mostu se sochařskou výzdobou (obě sochy jsou kulturními památkami) a navazujícími náběžnými zdmi je významným technickým i architektonickým dílem. Vlastní mostní konstrukce je druhotná, kovová, asi z 20. století.“*³

³ Ing. arch. Karel Kuča, *Plán ochrany památkové zóny Moravské Budějovice*, Praha 2018, s. 40, s. 53.

Kaple je památkově chráněna ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidována pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 44797/7-2854

Barokní kaple vystavěná v roce 1713 nákladem hraběnky Marie Terezie Polyxeny z Andlau na periferii města poblíž dnes již zaniklého hřbitova představuje architektonicky i urbanisticky hodnotný objekt. U kaple je umístěn kamenný kříž z 19. století.

Boží muka jsou památkově chráněna ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidována pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 18428/7-2866.

Kamenná pozdně gotická sloupková boží muka se čtyřbokou kaplicí jsou situována v jihozápadní části města. Kaplice umístěná na polygonálním dřívku je otevřena ze tří stran otvory tvaru oslího hřbetu. Stanová střecha je završena kovovým křížkem.

Boží muka jsou památkově chráněna ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidována pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 24498/7-2868.

Architektonicky náročnější zděná barokní boží muka v zahrádkářské kolonii spočívají na hranolové základně, z níž vyrůstá válcový sloup členěný prstencem a ukončený čtvercovou hlavicí. Na ni je umístěna čtyřboká kaplice s nikami a sedlovou stříškou.

Boží muka jsou památkově chráněna ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidována pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 41885/7-2867.

Pozdně gotická kamenná sloupková boží muka jsou umístěna v SZ části města. V roce 2019 bylo provedeno restaurování. „Jedná se o části raně gotických žulových sloupových Božích muk, složených z více kamenných dílů. Spodní část sloupu, což je jediný prvek dochovaný na místě, je osmiboká. Navazuje druhá část sloupu, která se v horní části okosením transformují do čtverce. Dalším blokem je nově použitá hlavice kruhového půdorysu s barokní profilací. Dalšími prvky měly být sloupky a zadní plán kaplice, které jsou zjevně sekundární – betonové. Kaplice byla otevřena do tří stran s plnými zády. Střecha kaplice je křížová s vytaženým vrcholem pro osazení kříže. Kříž je sekundární svařený z ocelových trubek.“⁴

⁴ KOVÁŘÍK, MgA. Zdeněk. RESTAURÁTORSKÁ DOKUMENTACE: BOŽÍ MUKA MORAVSKÉ BUDĚJOVICE. Chotěbudice, 2019

Kaplička je památkově chráněna ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidována pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 25580/7-2865.

Barokní výklenková kaplička je situována ve volné krajině u silnice do Krnčic. Kaple je obdélného půdorysu s hlubokou půlkruhově zaklenutou nikou uzavřenou mříží. Profilovaná korunní římsa nese nízkou valbovou stříšku s volutovým štítem ve vrcholu. V roce 2015 proběhla její celková obnova.

Pamětní kámen je památkově chráněn ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a evidován pod rejstříkovým číslem Ústředního seznamu kulturních památek 41885/7-2867.

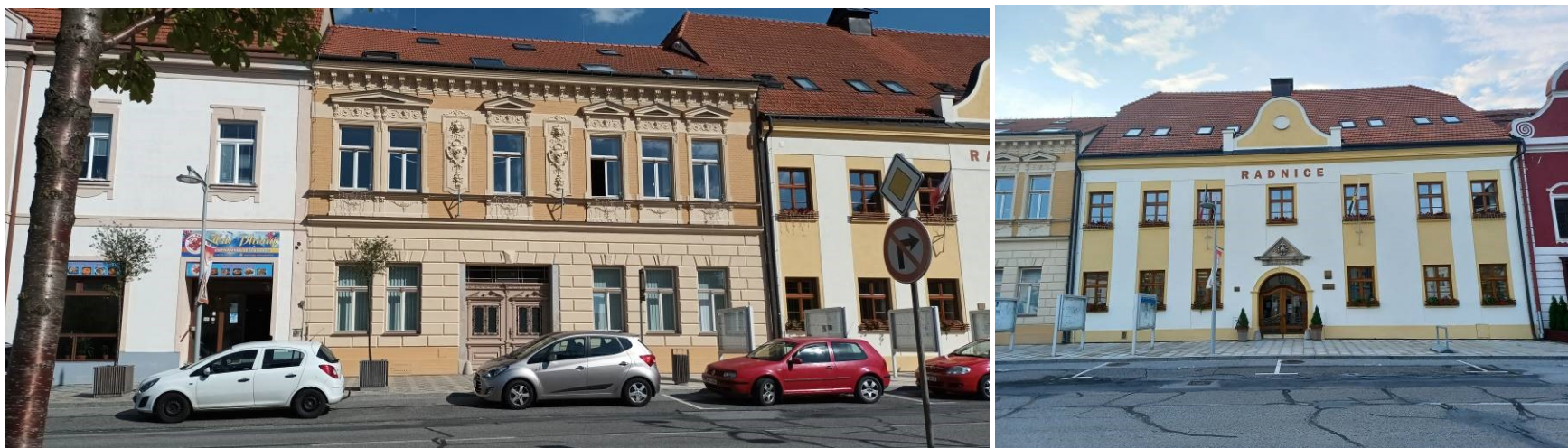
Pozdně středověká či raně novověká stéla pamětního kamene nese plastický reliéf latinského kříže a sekerky pod pravým břevnem. Žulový kámen je druhotně osazen v prostoru parku u gymnázia, kam byl přenesen z polní cesty od Lažínek.

C. 2. ARCHITEKTONICKY CENNÉ STAVBY

BUDOVA RADNICE, NÁM. MÍRU ČP. 30 A 31

Jedná se o patrový dům s okapovou orientací stojící v souvislé zástavbě náměstí Míru. Uliční fasádu objektu člení v patře šestice okenních os (2 + 1 + 3). V přízemí se mírně vlevo od středu budovy nachází vstup do objektu, po jeho levé straně fasádu prolamuje dvojice okenních os, po pravé straně jsou osy tři. Fasáda je bohatě členěna, přízemí je bosované s plasticky vystupujícími klenáky nad překlady oken, patro oddělené kordonovou římsou zdobí nad vstupem dvojice štuků s ornamentálními motivy se lvími hlavami, boltcovou kartuší a festonem. Okna v patře mají průběžnou podokenní římsu, parapetní výplň se štukovými akantovými pletenci, profilované šambrány, trojúhelné plastické frontony vynášené konzolami a ornamentální reliéf. Stavbu zakončuje bohatě zdobená korunní konzolová římsa. Dům je zastřešen sedlovou střechou s pálenou reliéfní režnou krytinou.

Půdorys, tvar, objem a měřítko budovy včetně členění a barevnosti uliční fasády spoluurčuje historickou urbanistickou strukturu památkové zóny. Interiéry jsou přizpůsobeny současnému veřejnému účelu stavby.

DŮM, NÁM. MÍRU ČP. 10

Dům staršího původu, s velmi hodnotnou novorenesanční fasádou z konce 19. století. Součást zástavby hlavního náměstí.

DŮM, NÁM. MÍRU ČP. 11

Velká novorenesanční budova, otevřená roku 1888 (od roku 1890 též dívčí), roku 1907 upravena a rozšířena (arch. Alois Spáčil). Charakteristické dílo doby vzniku, důležitá, ač novodobá součást urbanistické struktury města, která se uplatňuje i v obrazu hlavního náměstí.

DŮM, UL. PURCNEROVA ČP. 62

Monumentální novorenesanční stavba z roku 1893, se dvěma krajními rizality s kýlovými střechami a intaktně dochovanou fasádou. Budova obohacuje urbanistických dominant města v okolí kostela a zámku.

DŮM, UL. JANÁČKOVA ČP. 324

Dům z konce 19. století, dochovaný v autentické podobě a v prostředí města ojedinělý užitím světlých pohledových cihel na celé ploše uliční fasády.

DOLNÍ ZÁMECKÝ PARK

Počátkem 19. století vznikla oddělená část zámecké zahrady po obou březích řeky pod Pivovarskou ulicí, která byla roku 1824 členěna do čtyř zhruba pravoúhlých polí, z nichž každé mělo pravidelnou radiální kompozici. Tato podoba zahrady později zanikla a nyní je zde neudržovaná, v zásadě krajinářská úprava.

SÝPKA, PARC. Č. 37/2 A 38, K. Ú. MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

Jedna z největších a nejlépe dochovaných hospodářských budov tvořících hospodářské zázemí domů na náměstí. Tvoří nedílný celek s druhou částí budovy na sousední parcele.

MOST, PARC. Č. 37/2, K. Ú. MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

Dochovaná pravobřežní část barokního mostu se sochařskou výzdobou (obě sochy jsou kulturními památkami) a navazujícími náběžnými zdmi je významným technickým i architektonickým dílem. Vlastní mostní konstrukce je druhotná, kovová, asi z 20. století.

DŮM, UL. 1. MÁJE ČP. 14

Dům staršího původu, s poměrně náročně členěným novorenesančním průčelím, dochovaným v téměř intaktní podobě.

D. STÁVAJÍCÍ STAV MPZ MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

D. 1. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ MPZ MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

Základní rozdělení je na vlastní (horní) město a Vísku. Ústředním prostorem MPZ Moravské Budějovice jsou nepochybně obě náměstí – náměstí Míru a náměstí ČSA, kde je soustředěna většina městské vybavenosti (obchody, administrativa, úřady, služby, restaurace). Vybavenost je soustředěna v přízemích a v menší míře i patrech domů. Většina ploch náměstí je však v současné době věnována dopravě, ať již silnici (původně I/38, nyní III. třídy), místním komunikacím, dopravní obsluze nebo parkování.

Významným městským prostorem je Purcnerova ulice, která je jakýmsi pokračováním náměstí s koncentrací významných památkově chráněných objektů (kostel, karner, zámek, masné krámy) – na ulici navazují zklidnělé areály kostela a zámku.

Novodobě přetvořené jsou prostory náměstí Svobody – tento prostor je přestavěn a dominují mu velké (i vysoké) budovy školy stravovacího pavilónu, tělocvičny i bývalá kancelářská budova Jednoty – nyní bytový dům a dále prostor Tovačovských sadů - kde je za hranicí MPZ Moravské Budějovice areál polikliniky.

Specifikem města na severní i jižní straně ČSA náměstí jsou obslužné (původně stodolní) ulice, kde vznikly (i díky složitosti obsluhy ze strany náměstí) nevzhledné garáže, sklady, stodoly aj. technické zázemí náměstí. Toto území by však mělo být jako součást MPZ výhledově kultivováno.

Zástavba Vísky je charakteristická členitou zástavbou domků a zemědělských usedlostí. Postupně probíhá přestavba především na bydlení, v malé míře se tu uplatňuje občanská vybavenost, služby.

D. 1. 1. FUNKČNÍ ČLENĚNÍ MPZ MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

Většinu zástavby na obou náměstích, lze charakterizovat jako centrální smíšenou funkci, kde v přízemí převládá vybavenost a v patře je funkce bydlení. V prostorách navazujících na náměstí převládá funkce občanské a veřejné vybavenosti (školy, poliklinika, atd.).

V prostoru Vísky převládá bydlení v rodinných domech, ale ze strany Husovy ulice je situována i občanská vybavenost a bytový dům. Skladovací a výrobní plochy jsou zastoupeny areálem bývalých ÚP závodů (nyní výroba kartonáže). Situování tohoto areálu v MPZ je nevhodné.

Zeleň je na obou náměstích zastoupena stromořadím stromů a dále mobilní zelení. Hlavní podíl veřejné zeleně tvoří park u zámku a park u Rokytky (bývalá zámecká zahrada). Plochy veřejné zeleně jsou dále ve Vísce zejména na Fügnerově náměstí a další menší plochy. Vyhrazená zezeň je zastoupena zahradami domů v MPZ, zelení mateřské školy a u bytových domů. Větší plochy souvislé zeleně jsou situovány podél Rokytky (zóna zeleně a rekreace podél Rokytky v návaznosti na MPZ), chybí však lepší propojení s centrem města.

D. 1. 2. STÁVAJÍCÍ STAV – POZITIVNÍ SKUTEČNOSTI

- MPZ nepřestala plnit funkci přirozeného centra, naopak většina občanské vybavenosti je umístěna v MPZ nebo v navazujícím území centra; rozhodující části MPZ, tj. obě náměstí, prostor kolem zámku a kostela i Víska si zachovaly až na malé výjimky svůj charakter, který nebyl narušen nevhodnými novostavbami;
- v MPZ je zachována částečně obytná funkce, i když její podíl pomalu klesá;
- povrchy vozovek a chodníků jsou v dobrém stavu, řešení parteru je dáno dopravní prioritou obou náměstí, povrchy chodníků a vozovek neodpovídají charakteru MPZ;
- realizací obchvatu I/38 jsou vytvořeny podmínky pro zklidnění dopravy v centru a řešení veřejných prostranství s větším podílem pěších ploch a ploch zeleně;
- jsou vytvořeny podmínky pro ekologické vytápění objektů (plyn, elektro) vhodné pro MPZ;
- technická infrastruktura je v dobrém stavu, i když v některých částech budou nutné rekonstrukce inženýrských sítí.

D. 1. 3. STÁVAJÍCÍ STAV – NEGATIVNÍ SKUTEČNOSTI

- nedostatečná kapacita parkovišť v těsné blízkosti centra
- priorita dopravních funkcí - potlačení pěšího pohybu
- nedostatek klidových funkcí centra – posezení, atd., ve městě klidové ulice historického jádra s odpovídající vybaveností
- nevhodné funkční využití areálu výroby kartonáže (nevhodný způsob zástavby areálu)
- degradace zástavby obslužných (stodolních) ulic na severní a jižní straně náměstí ČSA
- špatný stavebně technický stav některých objektů v MPZ, ať již ze strany náměstí nebo zadních traktů z ul. Janáčkovy nebo Tovačovského sadů
- nevhodné řešení fasád u vícero objektů, použití nevhodných oken a dveří
- nevhodné materiálové a barevné řešení střech, použití plochých střech
- nevhodné materiálové a barevné řešení reklamních označení

D. 1. 4. ZÁKLADNÍ CÍLE ROZVOJE MPZ

ZÁKLADNÍ CÍL REGENERACE LZE FORMULOVAT TAKTO:

Účelem programu regenerace MPZ je ochrana, zachování kulturně-historických hodnot území, revitalizace hodnot v řešeném území – jak jednotlivých staveb, tak i jejich souborů a kontextu v rámci města i celého regionu, zvýšení atraktivity a obyvatelnosti území pro obyvatele MPZ i města, zvýšení turistické přitažlivosti MPZ a tedy i celého města Moravské Budějovice. Jmenovitě se sleduje cíl zachování a udržování objektů v památkové zóně, ochrana proti nevhodnému využití objektů, ochrana proti poškození a znehodnocení objektů, rozsah obnovy (údržba, opravy, rekonstrukce, restaurátorské nebo jiné úpravy) objektů v památkové zóně.

JAKO DÍLČÍ CÍLE LZE FORMULOVAT:

- a) zachování centrální funkce MPZ v rámci města a celého regionu
 - rozšíření ploch občanské vybavenosti v MPZ je možné zástavbou proluk na náměstí, realizací nadstaveb u vytypovaných objektů i intenzivnějším využitím parteru stávajících domů
 - klidnější funkce lze umístit do dvorů, pasáží a zadních traktů domů
 - některé specifické městské funkce drobného měřítka (kavárny, spec. prodejny atd.) lze umístit ve Víšce
 - i přes tlak na zvětšení ploch občanské vybavenosti je třeba zachovat obytnou funkci MPZ
 - vytvoření obchodních ulic (Tyršova, Husova, Palackého, 1. máje) bezprostředně navazujících na MPZ
- b) zvýšení turistické přitažlivosti MPZ
 - zvýšení ubytovací kapacity v rámci MPZ
 - změnit využití bývalého pivovaru
 - využití MPZ pro konání společenských akcí městského i nadměstského významu
 - rozšíření turist. prohlídek (zámek, konírny, muzeum, věž kostela) využití nádvoří zámku pro pořádání kulturních akcí, propojení nádvoří s parkem
 - vytvoření občerstvovacích možností (venkovní posezení)
 - zkvalitnění odpočinkové zóny (park, zóna podél Rokytky)
 - vybudování nové cyklostezky

- c) dosažení vysoké estetické kvality prostředí MPZ
- rekonstrukce nejvýznamnějších objektů MPZ zejména památkově chráněných objektů
 - postupná realizace úprav fasád (barevnost, výplně otvorů, střechy) dle studie
 - stavební úpravy nevhodných objektů v MPZ
 - postupná likvidace živičných povrchů a jejich nahrazení dlažbami
 - přestavba areálu bývalých ÚP závodů
 - kultivace zanedbaných území MPZ
 - postupná přestavba objektů ve Vísce při stanovení regulačních zásad přestavby
 - inženýrské sítě – kabelizace NN ve Vísce postupná rekonstrukce inženýrských sítí
- d) dopravní zklidnění MPZ, zdokonalení organizace dopravy v MPZ
- realizace obchvatu města vytvořil se prostor pro úpravu parteru obou náměstí ve prospěch veřejných prostranství, shromažďovacích a klidových prostor (zapojení vnitrobloků do centra, průchody a pasáže)
 - výstavba ostatního komunikačního systému města tak, aby tranzitní byla realizována mimo centrum (přeložka silnice II/152)
 - vybudování nových parkovacích ploch v návaznosti na MPZ
 - řešení dopravy v návaznosti na MPZ (rekonstrukce křižovatek)
 - změny v organizaci obslužné dopravy v MPZ
- e) zvýraznění specifických prvků a jevů ve městě
- zachovat a rozvíjet tradiční ráz města (historie, významní rodáci, přírodní a kulturní památky okolí atd.)
- f) rozvoj vhodných podnikatelských aktivit na území MPZ
- vytváření podmínek pro rozvoj řemesel, zajištění jejich částečného situování a prodeje v MPZ
- g) obnova zeleně a parků
- rekonstrukce parků, zapojení zeleně zámecké zahrady a zámeckého parku
 - možnost zapojení vyhrazené zeleně do centra města
 - realizace rekreační cyklotrasy podél Rokytky a její napojení na prostor MPZ

E. PŘEHLED KONKRÉTNÍCH AKCÍ PROGRAMU

Konkrétní akce programu jsou uvedeny v tabelárním přehledu, kde každá akce (nebo soubor akcí) má svůj evidenční list. Program obsahuje soubor opatření k celkové regeneraci MPZ. Obsahuje tedy akce na památkově chráněných objektech v MPZ.

F. SCÉNÁŘ POSTUPU REGENERACE

F. 1. ČASOVÝ HORIZONT REGENERACE

Aktualizovaný program regenerace je navržen v časovém horizontu 5 let tj. do roku 2027. Program bude průběžně podle potřeby aktualizován. Nejzazší termín aktualizace bude v r. 2027.

Při etapizaci regenerace je třeba v předstihu rekonstruovat inženýrské sítě, které ovlivňují řešení fasád (rozvaděče NN, staničky TKR) i úpravy komunikací a veřejných prostranství. Podmíněnost a potřeba koordinace jednotlivých akcí je uvedena v poznámce na listu jednotlivé akce.

F. 2. REKAPITULACE FINANČNÍCH NÁKLADŮ

Odhadované finanční náklady jsou uvedeny v evidenčních listech jednotlivých akcí.

G. PRACOVNÍ SKUPINA PRO REGENERACI

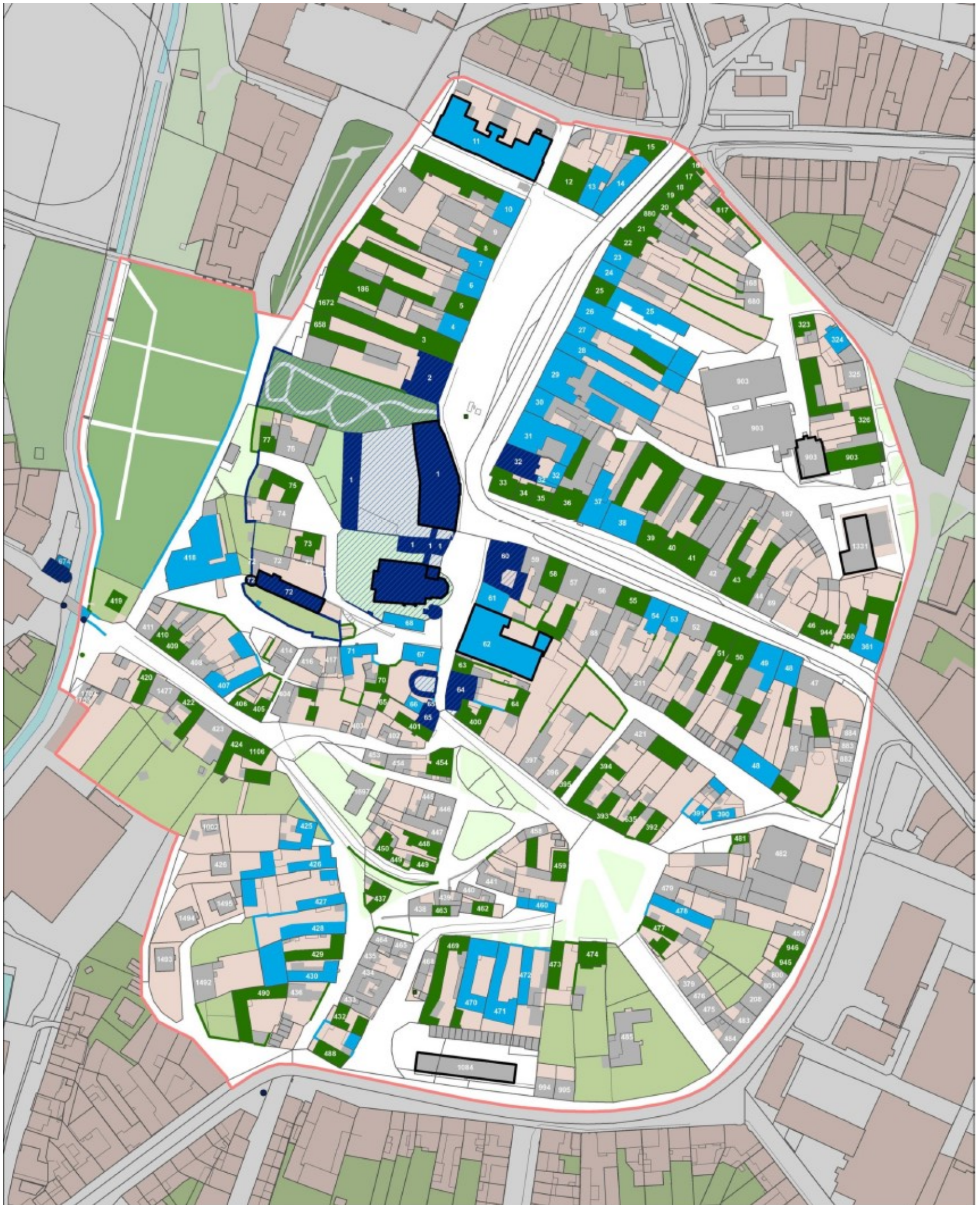
Město si zřizuje pro přípravu, zpracování a realizaci programu regenerace MPZ pracovní skupinu. Pracovní skupina pro regeneraci při MěÚ v Moravských Budějovicích vznikla v roce 1994.

ČLENOVÉ PRACOVNÍ SKUPINY JSOU:

- zástupci města - samosprávy
- zástupci městského úřadu
- zástupci Muzejního spolku
- zástupci Národního památkového ústavu
- zpracovatel Územního plánu města Moravské Budějovice

ČINNOST PRACOVNÍ SKUPINY SPOČÍVÁ:

- koordinace jednotlivých záměrů v MPZ
- sledování souladu územního plánu, studie regenerace MPZ a „programu“ s veřejnými a soukromými zájmy
- zabezpečuje nebo pomáhá při přípravě průzkumu a projektových pracích na jednotlivých akcích programu
- pomáhá městu vykonávat povinnosti, vlastníkům a podnikatelům uskutečňovat veřejné zájmy regenerace MPZ

Měřítko 1 : 1 300, autor: ing. arch. Karel Kuča, 2018

kulturní památky / plochy kulturních památek architektonicky cenné stavby a jejich soubory (kategorie A) historicky významné stavby a jejich soubory (kategorie H) významné stavební dominanty	ostatní stavby (kategorie C, D, O) urbanistické bloky / prostory zahrady, sady parky	louky, zatravněné plochy vodní toky a plochy hranice památkové zóny

I. ZÁVĚR

Program regenerace MPZ v Moravských Budějovicích stanovuje zásady obnovy tohoto území na 5 let, tj. do 31.12.2027. Program obsahuje jednak záměry koncepční, systémové a obecné a jednak konkrétní seznam akcí včetně vyjádření finančních nákladů, které je nutné pro začlenění do jednotlivých rozpočtů.

Tyto údaje se mohou, zvláště ke konci návrhového období, lišit od skutečnosti, a proto je bude třeba průběžně aktualizovat.

EVIDENČNÍ LISTY JEDNOTLIVÝCH AKCÍ

AKCE	
ZÁMEK – ZÁMECKÁ KAPLE	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Město Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	7 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	3 500
Vlastník	
Potřeba podpory	3 500
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Zpřístupnění další části zámku veřejnosti	
POZNÁMKA	

AKCE	
ZÁMEK – RESTAUROVÁNÍ KAMENNÝCH PRVKŮ NA FASÁDĚ BUDOVI ZÁMKU	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Město Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	3 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	1 500
Vlastník	
Potřeba podpory	1 500
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
ZÁMEK – RESTAUROVÁNÍ NÁSTĚNNÝCH MALEB V PRŮJEZDU A INTERIÉRU	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Město Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	3 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	1 500
Vlastník	
Potřeba podpory	1 500
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Konzervace turistické zajímavosti	
POZNÁMKA	

AKCE	
ZÁMEK – STATICKÉ ZAJIŠTĚNÍ A OPRAVA SKLEPŮ	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Město Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	2 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	1 000
Vlastník	
Potřeba podpory	1 000
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Zpřístupnění další části zámku veřejnosti	
POZNÁMKA	

AKCE	
ZÁMEK, ZÁMECKÝ PARK – VSTUPNÍ BRÁNA S OHRADNÍ ZDÍ Z NÁMĚSTÍ MÍRU	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Město Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	1 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	500
Vlastník	
Potřeba podpory	500
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
ZÁMEK – OPRAVA OMÍTKOVÝCH VRSTEV	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Město Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	3 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	1 500
Vlastník	
Potřeba podpory	1 500
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
ZÁMEK, SLUŽEBNA MP (BUDOVA SPRÁVCE) – OPRAVA OMÍTKOVÝCH VRSTEV	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Město Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	1 500
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	750
Vlastník	
Potřeba podpory	750
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
ZÁMEK – OBNOVA STŘEŠNÍ KRYTINY	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Město Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	9 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	4 500
Vlastník	
Potřeba podpory	4 500
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
ZÁMEK, MASNÉ KRÁMY – OBNOVA OKENNÍCH A DVEŘNÍCH VÝPLNÍ	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Město Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	2 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	1 000
Vlastník	
Potřeba podpory	1 000
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
SPOŘITELNA – OPRAVA OHRADNÍ ZDI MEZI ZÁMKEM A SPOŘITELNOU	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Hrdý Václav, Hrdá Marie
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	3 500
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	1 400
Vlastník	350
Potřeba podpory	1 750
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
MĚŠŤANSKÝ DŮM ČP. 60 – OBNOVA STŘEŠNÍHO PLÁŠTĚ	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Město Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	2 500
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	1 250
Vlastník	
Potřeba podpory	1 250
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
KARNER (KAPLE) SV. MICHALA – RESTAUROVÁNÍ NÁSTĚNNÝCH MALEB V INTERIÉRU	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Římskokatolická farnost Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	4 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	400
Vlastník	1 600
Potřeba podpory	2 000
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
KARNER (KAPLE) SV. MICHALA – NÁTĚR ŠINDELOVÉ KRYTINY	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Římskokatolická farnost Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	500
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	50
Vlastník	200
Potřeba podpory	250
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
KOSTEL SV. JILJÍ – OBNOVA VENKOVNÍCH OMÍTEK	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Římskokatolická farnost Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	3 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	300
Vlastník	1 200
Potřeba podpory	1 500
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
KOSTEL SV. JILJÍ, sochy věž – restaurování originálů a provedení jejich kopíí	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Římskokatolická farnost Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	12 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	1 200
Vlastník	4 800
Potřeba podpory	6 000
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
KOSTEL SV. JILJÍ – restaurování mobiliáře	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Římskokatolická farnost Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	10 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	1 000
Vlastník	4 000
Potřeba podpory	5 000
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
SPOŘITELNA – OBNOVA VNĚJŠÍHO PLÁŠTĚ BUDOVY	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	ProFuturo a.s.
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	3 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	300
Vlastník	1 200
Potřeba podpory	1 500
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt s kubistickými prvky	
POZNÁMKA	

AKCE	
FARA – REPASE OKENNÍCH VÝPLNÍ	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Římskokatolická farnost Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	1 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	100
Vlastník	400
Potřeba podpory	500
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
FARA – OBNOVA VNITŘNÍCH INSTALACÍ	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Římskokatolická farnost Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	2 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	200
Vlastník	800
Potřeba podpory	1 000
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
FARA – OBNOVA KROVU	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Římskokatolická farnost Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	1 500
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	150
Vlastník	600
Potřeba podpory	750
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
HRADBY – OBNOVA ÚSEKU POD FAROU	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Římskokatolická farnost Moravské Budějovice
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	4 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	400
Vlastník	1 600
Potřeba podpory	2 000
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
HRADBY – OBNOVA ÚSEKU NA UL. KOSMÁKOVA (VSTUPNÍ BRANKA S OHR. ZDÍ)	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Město Moravské Budějovice, Kučera Martin, Kučera Roman
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	3 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	1 500
Vlastník	
Potřeba podpory	1 500
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
MĚŠŤANSKÝ DŮM ČP. 64 – OBNOVA STŘEŠNÍHO PLÁŠTĚ A KROVU	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Chalupa Stanislav, Chalupová Jiřina
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	3 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	300
Vlastník	1 200
Potřeba podpory	1 500
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	

AKCE	
MĚŠŤANSKÝ DŮM ČP. 65 – NÁTĚR STŘEŠNÍHO PLÁŠTĚ	
VLASTNICKÉ VZTAHY	
Vlastník	Němcová Marie, Němec Jan Mgr., Němec Patrik, Němec Zbyněk
ODHAD NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Celkem	1 000
ROZLOŽENÍ NÁKLADŮ (TIS. KČ)	
Město	100
Vlastník	400
Potřeba podpory	500
VÝSLEDNÝ EFEKT	
Pohledově exponovaný objekt	
POZNÁMKA	